Пралетары ўсіх краіў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

2-гі ГОД ВЫДАНЬНЯ.

КОШТ НУМАРУ 4 кап.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.

Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не варачаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — 70 к. На 3 — [illegible]. На 6 — 4 р. — к. На 1 год — [illegible]. Зьмена адрасу: іншагародняя—20 к., мясцовая—10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок нанпарэлі пасьля тэксту [illegible]. За радок нанпарэлі пасярод тэксту 1 р. — к. За радок нанпарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьнешныя на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] За кожны дадатковы 15 к. Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант 15 к. За кожны дадатковы 5 к. Публікацыі ЗАГС'а—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах.

АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА.

№ 250 (2142) Серада, 2-га лістапада 1927 г.

5-га лістапада а 7-й гадзіне ўвечары ў

ДОМЕ КУЛЬТУРЫ (вул. Валадарскага)

адбудзецца прысьвечанае 10 гадавіне Кастрычнікавай Рэвалюцыі

Ўрачыстае пасяджэньне Прэзыдыуму ЦВК і СНК БССР

разам з Менскім Гарадзкім Саветам і ўдзелам партыйных, камсамольскіх, прафэсыянальных і грамадзкіх арганізацый, рабочых, сялян і часьцей Чырвонай арміі, з наступным парадкам дню:

1. Аб значэньні Кастрычнікавай Рэвалюцыі для БССР.
Дакл. тав. **КНОРЫН.**

2. Прыняцьце адозвы і пастаноў ЦВК і СНК БССР у сувязі з 10-цігодзьдзем Кастрычнікавае рэвалюцыі.
Дакл. тав. **ГАЛАДЗЕД.**

На пасяджэньне запрашаюцца члены і кандыдаты Прэзыдыуму ЦВК БССР, члены і кандыдаты ЦВК БССР, члены і кандыдаты ЦВК СССР, якія знаходзяцца ў Менску, члены і кандыдаты ЦК і ЦКК КП(б)Б, члены і кандыдаты ЦСПСБ, народныя камісары, іх намесьнікі і члены калегій народных камісарыятаў, члены і кандыдаты ЦК ЛКСМБ, члены і кандыдаты акружкому КП(б)Б, АКК КП(б)Б і акружкому ЛКСМБ, члены і кандыдаты Менакрвыканкому і Гарадзкага Савету, камандзіры і камісары карпусоў, дывізій, палкоў і начпадывы. Памянёныя асобы прыходзяць на пасяджэньне па сваіх мандатах.

Рабочыя, сяляне і чырвонаармейцы прыходзяць на пасяджэньне па запрашальных білетах, якія рассылаюцца па завкомах, мясцкомах і часьцях Чырвонае арміі.

Сэкратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР **А. ХАЦКЕВІЧ.**

1—3

35 процантаў.

Да дзесяцігодзьдзя Кастрычніка вызваляюцца ад сельска-гаспадарчага падатку 35 проц. сельскіх гаспадарак.

35 проц.—гэта больш як 8 міл. двароў па ўсяму Саюзу і 280 тысяч па БССР.

35 проц. азначаюць, што ня толькі ўся бедната, але і большая частка незаможных сераднякоў атрымаюць ільготу.

Дзесяткі мільёнаў рублёў застануцца ў іх кішэнях і будуць выкарыстаны ў сельскай гаспадарцы. Для бюджэту краіны гэта сума—вялікая ахвяра, а для бяднейшых і незаможных гаспадарак аграмадная палёгка.

Пастанова ЦВК і СНК БССР ад 21 кастрычніка замацоўвае гэты посьпех і ідзе далей: Наркамфіну даручана распрацаваць такія папраўкі закону аб сельска-гаспадарчым падатку, каб 35 проц. вызвалялася і ў 1928-29 г. Апроч таго, з вызваленых гаспадарак здымаюцца ўсе нядоімкі па сельска-гаспадарчаму падатку мінулых год з налічанай на іх пеняй. З серадняцкіх гаспадарак таксама здымаецца частка нядоімкі (25-50 проц.)

Даказваць вялізнае палітычнае значэньне гэтых ільгот ня прыходзіцца. Лічбы гавораць самі за сябе, сялянства добра зразумее і ацэніць іх.

Даўшы дырэктыву вызваліць ад падатку 35 проц. гаспадарак, урад устанавіў толькі бясспрэчныя адзнакі абавязковага і поўнага вызваленьня: забясьпечанасьць пасевамі да 0,5 дзес. на едака, пры забясьпечаньні жывёлай да 2 гал. на гаспадарку і пры адсутнасьці прыбытку ад заработкаў ці спэцыяльных галін.

Гэтыя адзнакі ахопяць частку вызваляемых. У іншых выпадках права гаспадаркі на ільготу і разьмер яе вызначаць раённыя падатковыя камісіі.

Толькі такі парадак зьяўляецца мэтазгодным.

Пры рознастайнасьці сельскай гаспадаркі, розных натуральных і эканамічных умоў, немагчыма ўстанавіць агульныя адзнакі вызваленьня гэтых гаспадарак. Справа раённай падатковай камісіі (пад кіраўніцтвам РВК і пры дапамозе сельсаветаў і вясковай грамадзкасьці) аддзяліць і вызваліць беднату.

Нізавому апарату і сельскаму актыву настаўлена адказная задача: у досыць кароткі тэрмін (да сярэдзіны лістапада) аддзяліць і вызваліць яшчэ 107 тыс. гаспадарак, апроч тых 173 тыс., якія ўжо вызвалены. Пры гэтым трэба пераглядзець сьпісы ўсіх гаспадарак так, каб тая бедната і незаможныя, якія ўжо заплацілі падатак, таксама былі вызвалены. Працу па складаньні сьпісаў бедняты выканаюць сельскія вучотныя камісіі. Каб забясьпечыць правільнасьць гэтых сьпісаў, неабходна ўцягнуць у абмеркаваньне іх шырокія масы бедняты і сераднякоў. Для гэтага сьпісы, раней чым перадаць іх на разгляд раённай падатковай камісіі, павінны чытацца на сходах бедняты і незаможных гаспадароў, на пленумах сельсаветаў з удзелам грамадзян і г. д. Толькі ў такім выпадку можна забясьпечыць якасны посьпех працы.

Зусім недапушчальна разбазарываньне скідачнага фонду. Разьмер яго досыць вялікі, каб вызваліць ад падатку тыя групы сялянства, якія меў на ўвазе ўрад. Пашыраць кантынгент вызваленых, ісьці далей намечанай колькасьці гаспадарак, значыцца—зьменшыць эфэкт ільготы для сапраўднай бедняты і незаможнага серадняка.

Працу па разьмеркаваньні ільготы неабходна скончыць у самы кароткі тэрмін. Сялянства павінна зараз-жа атрымаць тое, што абвешчана ў юбілейным маніфэсьце. Затрыманьне ў разьмеркаваньні зробіць дрэнны ўплыў на збор падатку.

Навіна справы, вялізарнасьць задачы—вымагаюць з боку акруговых і раённых органаў вельмі ўважлівай адносіны да гэтай справы, непасрэднага ўдзелу ў працы, жывога інструктаваньня сельсаветаў і раённых падатковых камісій. Гэта асабліва і спэцыяльна падкрэсьлівае пастанова ЦВК і СНК СССР ад 21 кастрычніка. Адбор і вызваленьне ад падатку бедняты маюць надзвычайнае палітычнае значэньне і павінны на бліжэйшы пэрыяд прыцягнуць увагу ўсіх мясцовых органаў.

Урэшце неабходна падрабязна растлумачыць сялянству разьмер, сэнс і парадак прадастаўленьня новых ільгот. У гэтым напрамку пакуль што зроблена вельмі мала. На вёсцы аб маніфэсьце распаўсюджваюць самыя фантастычныя чуткі. Дадатковае вызваленьне яшчэ 10 проц. гаспадарак разумеюць як 10 проц. скідкі ўсім гаспадаркам. З гэткімі недарэчнымі чуткамі трэба змагацца, растлумачваючы сялянству сацыяльна-эканамічны характар ільготы.

Пры энэргічнай працы, шырокай папулярызацыі закону, няцяжка дамагчыся, каб якасьць адпавядала колькасьці і каб у 35 проц. вызваленых гаспадарак папалі ўсе беднякі і незаможныя і толькі яны.

РАСТРЭЛЫ РЭВАЛЮЦЫЯНЭРАЎ у ПЕКІНЕ

ПЕКІН, 31-Х. Агалошана „паведамленьне аб злачынствах» 10 рабочых і студэнтаў, пакараных у аўторак на мінулым тыдні. У паведамленьні гаворыцца, што пакараныя абвінавачваліся ў тым, што яны займаліся сакрэтнаю арганізацыяю ўсеагульнага рабочага саюзу ў Пекіне.

Апрача таго, яны абвінавачваліся ў тым, што «займаліся прапагандай і штурхалі рабочую клясу ўступіць на шлях камунізму і паспрабаваць зрабіць раптоўную атаку ў тыле мукдэнскае арміі, каб дапамагчы ворагу».

РАЗГОН ГАНКОНСКАГА СТАЧАЧНАГА К-ТУ.

ШАНХАЙ, 31-Х. Кантонская ўлада распусьціла камітэт, кіруючы ганконскай забастоўкай, і разброіла пікеты.

Ахвяра інтэрвэнцыі.

ШАНХАЙ, 31-Х. Кітайскі друк і грамадзкасьць абураны бясьпрычынным забойствам кітайскага салдата, учыненым ангельцам. Ангелец-вартавы ўчыніў забойства на тэрыторыі кітайскага гораду, недалёка граніцы міжнароднага кварталу.

Вакол забойства албанскага пасланьніка.

СЭНСАЦЫЙНЫЯ ВЫНІКІ СЬЛЕДЗТВА.

ВЕНА, 25-Х. Водлуг паведамленьня бялградзкага друку, расьсьледаваньне венскае і парыскае паліцыі наконт забойства албанскага пасланьніка ў Праве Цэна Бэга, прывяло да сэнсацыйных выкрываньняў. Выяўлена, што забойца па дарозе ў Прагу бачыўся ў Вене з албанскім консулам Сараты (гэты самы Сараты арганізаваў у 1925 годзе замах на ранейшага албанскага міністра фінансаў Горакучы—ворага Ахмэд-Зогу).

Выяўлена таксама, што Сараты атрымаў даручэньне пакласьці ў рэчы Цэна Бэга пасьля яго забойства дакумэнты, каб скампрамэтаваць албанскую эміграцыю.

Далей сьледзтва выявіла, што забойца Цэна Бэга, які вучыўся ў Італіі на сродкі албанскага ўраду, атрымаў пэўную суму грошай таксама і ад італьянскага ўраду «для заняткаў заграніцаю».

Правакацыя баўгарскае ахранкі.

ВЕНА, 31-Х. Сафійская паліцыя агаласіла паведамленьне, у якім гаворыцца, што ёю выкрыты тайныя склады бомб і рознае зброі. У зьвязку з гэтым учынены шматлікія арышты.

Баўгарскія газэты, грунтуючыся на вестках, атрыманых з паліцэйскіх колаў, ставяць гэта ў сувязь з нібыта камуністычнаю змоваю і плянамі замаху на баўгарскага цара Барыса.

Сход францускіх трымацеляў расейскіх пазык.

Трымацелі за прапановы Ракоўскага.

ПАРЫЖ, 31-Х. Сход індывідуальных трымацеляў расейскіх каштоўных папер, склікаіы часовым камітэтам абароны інтарэсаў дробных трымацеляў, ухваліў дзьве рэзалюцыі.

Першая рэзалюцыя гаворыць: «Прызнаючы, што апошнія прапановы Ракоўскага задавальняюць індувідуальных трымацеляў, сход патрабуе, каб францускі ўрад палепшыў іх, калі гэта магчыма, і заклікае дэпутатаў, бяз розьніцы партыяў, энэргічна працістаяць усякай спробе разрыву з СССР, бо гэта паставіць пад пагрозу справу спакою ў Эўропе, перашкодзіць ажыцьцяўленьню жэнеўскіх і лёкарнскіх чаканьняў, прыпыніць эканамічнае, гандлёвае і фінансавае адраджэньне Эўропы і ахвяруе трымацеляў расейскіх каштоўных папер на канчатковае банкроцтва».

У другой рэзалюцыі гаворыцца: «Лічачы прапановы СССР вельмі сур'ёзнымі, сход пастанаўляе ня спыняць кампанію, якая паскорыць аднаўленьне франка-расейскіх перамоў і выплату гадовага ўзносу. Сход патрабуе, каб урадавыя органы парадзіліся з зацікаўленымі асобамі раней, чымся адхіліць прапановы СССР, і адкрыта выкрывае ўсе махінацыі з мэтаю затрымаць ажыцьцяўленьне франка-расейскае згоды ў выгаду прыватным інтарэсам — махінацыі, якія прыходзіцца больш менш прыкрываць».

Пралетарыят Францыі абароніць СССР.

Адозва францускае кампартыі да 10-е гадавіны Кастрычніка.

ПАРЫЖ, 31-Х. У «Юманітэ» агалошана адозва францускае кампартыі да 10-е гадавіны Кастрычніка.

У выніку шчыльнага саюзу рабочых і сялян расейская рэвалюцыя,—гаворыцца ў адозьве,—павысіла ўзровень жыцьця рабочае клясы і сялянства ва ўсіх галінах, як матар'яльных, так і маральных, дзякуючы кіраўніцтву кампартыі, якая захоўвае ў сваіх шэрагах суровую дысцыпліну. Буржуазея і сацыял-дэмакратыя, падтрымліваючыя расейскую апазіцыю, спадзяюцца гэткім чынам паслабіць савецкую ўладу. Капіталістычныя дзяржавы імкнуцца разьбіць СССР, падрыхтоўваюць яго эканамічнае і фінансавае абкружэньне, каб затрымаць тэмп будаўніцтва сацыялізму. Францускі пралетарыят пацьвердзіць сваю волю да абароны Савецкага Саюзу, адмовіўшыся накіраваць сваю зброю проці СССР, і павернё яе проці францускага імпэрыялізму.

Пазіцыя радыкалаў у франка-савецкіх адносінах.

ПАРЫЖ, 28-Х. Выступіўшы на плянарным пасяджэньні зьезду радыкальнае партыі Мантыньні выказаўся за захаваньне адносін з СССР. «Мы ня хочам ісьці ў хвасьце некаторых трэстаў»,—сказаў Мантыньні.

Пасьля плянарнага пасяджэньня Кайё заявіў карэспандэнту ТАСС, што па пытаньнях замежнае палітыкі Кайё салідарызуецца з Мантыньні.

Франка-савецкая літаратурная канвэнцыя.

ПАРЫЖ, 31-Х. Рада міністраў ухваліла пададзены міністрам асьветы Эрыё праэкт франка-савецкае літаратурнае канвэнцыі, прывезенае наркомам асьветы РСФСР т. Луначарскім.

У чэсьць савецка-пэрсідзкага ўгавору.

ТЭГЕРАН, 31-Х. Учора ў пэрсідзкім міністэрстве замежных спраў адбыўся банкет, прысьвечаны пэрсідзкім урадам у чэсьць падпісаньня ўгавору з СССР. На банкеце прысутнічалі члены пэрсідзкага ўраду, дэпутаты, прадстаўнікі друку, прадстаўнікі паўнамоцнага прадстаўніцтва СССР, на чале з паўнамоцным прадстаўніком СССР у Пэрсіі Даўцянам.

Прэм'ер і Даўцян абмяняліся прамовамі, у якіх падкрэсьлівалі ўмацаваньне прыяцельскіх адносін між абодвымі краямі.

Францускі тэрор у Сірыі.

АНГОРА, 20-Х. Водлуг атрыманых тут вестак, тэрор у Сірыі ня спыняецца. Рэпрэсіі проці нацыяналістаў узмацніліся яшчэ больш. Таксама як і раней сьмяротныя прысуды—надзвычайна частае зьявішча. Некалькі дзён назад у Дамаску было ўхвалена 6 прысудаў да сьмерці над паўстанцамі. Прысуды выкананы.

Павялічэньне кантрыбуцыі.

АНГОРА, 20-Х. Як паведамляюць з Сірыі, француская ўлада абклала некаторыя сірыйскія гарады новай кантрыбуцыяй.

Разгон усеяпонскае сялянскае канфэрэнцыі.

ТОКІЁ, 31-Х. 22-га кастрычніка адбылося папярэдняе пасяджэньне нацыянальнае сялянскае канфэрэнцыі, скліканае левым японскім сялянскім саюзам у знак пратэсту проці ўмешваньня землеўласьнікаў у сялянскі рух. На пасяджэньні прысутнічала 50 дэлегатаў. Афіцыйнае адчыненьне канфэрэнцыі не адбылося, бо канфэрэнцыя была разагнана паліцыяй. 25 лідэраў сялянскага руху арыштаваны.

Змаганьне калёрадзкіх гарнякоў.

НЬЮ-ЁРК, 28-Х. У вугольны раён штату Калёрада, дзе бастуе каля 8 тысяч горнарабочых, пасланы атрады войска для ўзмацненьня мясцовае паліцыі. Галоўная задача паліцыі і войска—не дапусьціць выступленьня бастуючых пікетаў.

Матч Алёхін-Капабланка.

БУЭНОС-АЙРЭС, 31-Х. 22 партыя матчу на пяршынства, адкладзеная пасьля 40 хадоў 29-га кастрычніка, сёньня пасьля 86 хадоў скончана ўнічыю.

У ПОЛЬШЧЫ.

Новы вайсковы закон.

Міністэрства вайсковых спраў апрацоўвае новы закон, які зьмяняе парадак льгот для навабранцаў з навуковым цэнзам.

Льготы з прычыны навукі будуць давацца толькі да 23 гадоў, замест 26, як было дагэтуль. Тэрмін службы ў войску для матурыстаў скарачаецца да 12 месяцаў.

Забастоўка шапашнікаў.

Ужо каля месяца цягнецца ў Львове забастоўка шапашнікаў, якія высунулі дамаганьні надвышкі платы. Уласьнікі шапашных майстэрняў ня згодны задавольніць выстаўленыя дамаганьні.

У Зах. Беларусі.

ПРЫСУД НАД КАМУНІСТАМІ.

У Вільні адбыўся 27 г. м-ца суд над 31 камуністам, якіх абвінавацілі ў прыналежнасьці да „камуністычнай партыі Зах. Беларусі". Засуджана на катаржны вастрог 11 асоб на тэрміны 4-5 гадоў.

БАРАЦЬБА З БЕЛАРУСАМІ.

У павятовай Вілейцы падчас валасных выбараў паўторна быў выбраны валасным старшынёю беларус Аляксандр Субач. Ня гледзячы на гэта, вілейскі староста п. Нітаслаўскі па невядомай прычыне выбараў не зацьвярджаў.

Справай гэтай заняўся беларускі выбарчы камітэт у Вілейцы і ваяводзва прымушана было зацьвердзіць гр. Субача старшынёю.

Замах на поезд.

Гэтымі днямі каля Рудзішак на чыгуначнай лініі Вільня-Варшава невядомыя асобы раскруцілі шрубы на рэйках. Паліцэйскі, які выпадкова праяжджаў, арыштаваў злачынцаў.

Падпалы ў Лідчыне.

„Кур'ер Віл." паведамляе, што ўжо доўгі час у Лідзкім павеце нявыкрытая банда займаецца падпаламі. 23 кастрычніка банда падпаліла ў Воранаве будынкі Фінкельштэйна і Віленчыка. У часе пажару бандыты прателефанавалі ў пажарную каманду, каб яны выяжджалі ў праціўным кірунку, з прычыны чаго будынкі згарэлі датла.

Беларуская мова.

Валасная рада ў Скідалі, Горадзенскага павету, пастанавіла весьці справы на беларускай мове. Пастанову пераслалі на зацьверджаньне адпаведнай улады.

Справа шасьцёх грамадзян.

У хуткім часе будзе разглядацца сэсіяй акр. суда ў Воўкавыску справа 6 грамадзян, абвінавачаных паводле арт. 102 ч. 1 КК., што быццам належалі да камуністычнай партыі Зах. Беларусі і мелі на мэце адарваньне Зах. часьці Беларусі ад Польшчы.

Адмова ў легалізацыі т-ва пісьменьнікаў «Веснаход».

Заснаванаму вясной г. г. аналітычнаму т-ву беларускіх пісьменьнікаў і мастакоў, пад назовам „Всенаход", адмоўлена ў легалізацыі на аснове таго, што нібы начале яго стаяць былыя грамадаўцы.

У Літве.

РЭПРЭСІІ І РАССТРЭЛЫ.

Ковенскі палявы суд прыгаварыў 2-х сэржантаў на кару сьмерці праз расстрэл, а 7 ніжэйшых падафіцэраў на 5—6 гадоў астрогу за прыналежнасьць да апазіцыйных арганізацый.

Расстрэлы.

Суд у Кэйданах прыгаварыў сэржанта Гурскага на кару сьмерці праз расстрэл за быццам шпіянаж на карысьць Польшчы.

Прыгавор выкананы.

Расстрэлян таксама правадыр літоўскай сацыял-дэмакратыі Мажэйка.

За дзень.

Зноў зьявіліся „гаспадары".

Ангельскі капітал, мусіць, яшчэ мала навучан, мала зразумеў у тых падзеях, якія на працягу апошніх гадоў адбываліся ў Кітаі. Усе мы памятаем тую забастовачную і паўстанцкую хвалю, якая распачалася ў Кітаі ў 1925 годзе ў адказ на забойства ангельцамі двох кітайскіх салдат.

Кітайскія працоўныя масы і асабліва рабочыя Шанхаю ў 1925 г. казалі: Годзе. Даволі цярпець зьдзекаў ангельскіх імп-стаў. Кітаец павінен быць гаспадар у сваёй хаце, у краіне, а не як гэта было дагэтуль, што кітаец у Кітаі не карыстаўся ніякімі правамі.

Шмат крыві ў Кітаі пралілося з часу шанхайскіх падзей 1925 г. Кітайскія працоўныя за гэты час паказалі прыклады нячуванага ў гісторыі гэраізму і адвагі ў барацьбе за сваё вызваленьне. Паўночны паход адчыніў сабою новую эру ў гісторыі барацьбы кітайскіх працоўных мас. Пры шчыльным падтрыманьні камуністычнае партыі Гаміндан згуртаваў вакол свайго сьцягу сотні тысяч працоўных, якія змагаліся супроць імпэрыялістаў і мілітарыстаў за новае жыцьцё, за новы лад.

У тыя часы ангельскі імпэрыялізм вымушан быў адступіць далёка назад ад усіх сваіх пазіцый, прымушан быў зрабіць значныя ўступкі кітайскім працоўным масам. Зараз зьмяніліся абставіны: свой чырвоны сьцяг, сьцяг барацьбы за інтарэсы прыгнечаных і нявольных Гаміндан зьмяніў на жоўты сьцяг, сьцяг здрадніцтва і прадажніцтва сваёй буржуазеі і чужаземным імпэрыялістам.

Зноў узьнялі галаву ранейшыя «гаспадары» Кітаю—ангельцы. Сёньня ў тэлеграмах мы зноў чытаем тэлеграму аб тым, што ангелец бяз усякае прычыны забіў аднаго кітайскага салдата. Яшчэ зусім нядаўна, нават пад аховай браняносцаў і дрэдноўтаў ангельцы бы сабе гэта ў Шанхаі не дазволілі. Зьмяніліся часы. Ангельскі імпэрыялізм зноў наступае ў Кітаі. Ён дамагаецца звароту ўсіх страчаных ім прывілей.

Нанкінскі ўрад, які зараз зьяўляецца асноўным урадам Цэнтральнага Кітаю, ня прымае ніякіх захадаў супроць свавольства ангельскіх імпэрыялістаў. Нанкінскі ўрад не стаіць на варце інтарэсаў ні кітайскіх працоўных, ні кітайскае рэвалюцыі, бо ён уласна зьяўляецца асноўным віноўнікам паражэньня кітайскае рэвалюцыі.

Толькі працоўныя масы Кітаю самі зьяўляюцца кавалямі свайго шчасьця, толькі кітайская камуністычная партыя і рабочы рух, які зараз загнаны ў падпольле, шляхам бязупыннае і ўпартае барацьбы з сваёй буржуазеяй змогуць выратаваць Кітай ад чужаземнага гнёту.

Адказам на гэтае новае забойства зьявіцца новая хваля пратэсту шанхайскага пралетарыяту, новае выступленьне рабочае клясы Кітаю супроць імпэрыялістаў і мілітарыстаў.

Пасьля ратыфікацыі.

Латвійскі прэзыдэнт агаласіў ужо тэкст савецка-латвійскага гандлёвага ўгавору. Паводле латвійскай канстытуцыі, агалашэньне латвійскім прэзыдэнтам гэтага тэксту ўгавору з чужаземнаю дзяржаваю азначае зацьверджаньне ім гэтага ўгавору. Прэзыдыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту СССР таксама зацьвердзіў савецка-латвійскі гандлёвы дагавор, савецка-латвійскую згоду аб прававой дапамозе ў цывільных справах і савецка-латвійскую канвэнцыю аб трацейскіх судох па гандлёвых і цывільных справах.

Пэрыяд барацьбы ангельскіх інтарэсаў, якім хадзіла аб утрыманьні ня толькі гандлю з Латвіяй у сваіх руках, а і палітычных уплываў, скончылася на гэты раз не на карысьць Англіі і яе закулісных прыяцеляў.

Падпісаньне гандлёвага ўгавору адаб'ецца ня толькі на гандлёвых савецка-латвійскіх адносінах. Яна павінна мець сваім вынікам і адмову ад думкі ўтварыць з балтыцкіх дзяржаў пад гегемоніяй Англіі антысавецкі блёк.

Савецка-латвійскі гандлёвы дагавор закранае таксама і інтарэсы Польшчы, якая іменна праз Латвію імкнулася стаць цьвёрдаю нагою ў прыбалтыцы і адыгрываць у ёй ролю гегемона, ролю, скіраваную і гаспадарча і палітычна проці нас і проці Нямеччыны.

Польская прэса нездаволена ўгаворам і асабліва правая расцэньвае яго, як поўную паражку польскай дыплёматыі ў Рызе. «Дзеньнік Віленьскі» перасьцерагае нават, што для Польшчы ствараецца цяпер новая небясьпека з поўначы, таму што праз Латвію цяпер пальлюцца ў Польшчу ўплывы камунізму і г. д.

Адным словам, польская прэса, якая яшчэ за дзень да ратыфікацыі латвійскім соймам гандлёвага ўгавору пісала аб нязьхільным правале яго, цяпер у роспачы не знаходзіць сабе месца. Наадварот, нямецкая прэса лічыць, што савецка-латвійскі гандлёвы ўгавор зьяўляецца першым рэальным вынікам новае для Латвіі палітыкі згоды з СССР, збліжэньня з Нямеччынай і поўнай адмовы ад думкі аб кіруемым Англіяй вялікім балтыцкім блёкам.

АПОШНІЯ ВЕСТКІ.

(Атрыманы а 1-ай гадзіне ўночы).

Урад СССР даў згоду на ўдзел у працах падрыхтоўч. камісіі к канфэрэнцыі па разброеньню.

Народны Камісарыят па Замежных Справах атрымаў ад сэкратарыяту Лігі Нацый паведамленьне аб адчыненьні ў Жэневе 30 лістапада сэсіі падрыхтоўчай камісіі к канфэрэнцыі па разброеньні. У гэтым лісьце генэр. сэкратар Лігі спасылаецца на запрашэньне СССР прыняць удзел у працах па разброеньні, пасланае яшчэ 12 сьнежня 1925 г. У лісьце паведамляецца таксама тэкст рэзалюцыі па пытаньнях разброеньня і безапаскі, ухваленай апошняй сэсіяй Лігі Нацый у верасьні 1927 г. 28 кастрычніка, яшчэ да атрыманьня зазначанага вышэй паведамленьня генэр. сэкратара Лігі Нацый, Народны Камісар па Чуж. Справах т. Чычэрын адправіў сэкратарыяту Лігі тэлеграму, у якой заяўляе, што пасьля ліквідацыі савецка-швэйцарскага канфлікту, выкліканага забойствам тав. Вароўскага, ня маецца перашкод к удзелу СССР у працах падрыхтоўчае камісіі па разброеньні. У адказ на гэту тэлеграму генэральны сэкратар Лігі Нацый тэлеграфна пацьвердзіў зазначаную вышэй дату адчыненьня прац камісіі.

ВОДГУКІ НА ЗГОДУ СССР ПРЫНЯЦЬ УДЗЕЛ У ПРАЦАХ ПАДРЫХТОЎЧАЕ КАМІСІІ ПА РАЗБРОЕНЬНІ.

ЛЁНДАН, 1-XI. Ангельскае афіцыйнае радыё паведамляе: у лёнданскіх колах выказваюць агульнае здаваленьне з прычыны паведамленьня, што Народны Камісар па Чужаземных Справах СССР Чычэрын зьвярнуўся к генэр. сэкратару Лігі Нацый з тэлеграмай, у якой гаворыцца, што СССР гатоў прыняць удзел у працах падрыхтоўчае камісіі канфэрэнцыі па разброеньні.

„Дэйлі Кронікль" (блізкая к Лёйд-Джорджу) заяўляе: „Ангельскі ўрад павінен безагаворачна вітаць зьяўленьне савецкіх прадстаўнікоў у Жэневе і паказаць, што ён у такой-жа меры, як і ўсякі іншы, імкнецца к далейшаму прагрэсу на шляху к разброеньню".

БЭРЛІН, 31-Х. У жэнеўскіх колах прыдаюць вялікае значэньне пастанове савецкага ўраду ня толькі з прычыны таго ўплыву, які зробіць удзел СССР на пазіцыі акраінных дзяржаў у пытаньні аб далейшых падрыхтоўчых працах, але і ў агульным сэнсе. Па думцы гэтых колаў, удзел прадстаўнікоў СССР зробіць працу камісіі некалькі больш цяжкімі, але затое вынікі будуць мець больш рашаючы характар.

„Дэйтшэ Фагэс Цэйтунг" вітае супрацоўніцтва СССР, падкрэсьліваючы, што зьнікнуць усе тыя агаворкі, якімі шмат хто ахвотна карыстаўся. «Ёсьць надзея,—піша газэта,—што давядзецца раскрыць карты ўсім тым, для каго адсутнасьць СССР зьяўлялася надта выгадным».

* * *

Бліжэйшае пасяджэньне надыходзячае камісіі адбудзецца ў палове 30 лістапада.

У Саюзе ССР.

Партыя проці апазіцыі.

Голас партыйнае Масквы.

Апазіцыя стала рупарам меншавізму.

30-га кастрычніка адчынілася канфэрэнцыя Баўманскае раённае арганізацыі ЎсеКП(б). Пасьля ўступнага слова т. Цыхана і абраньня дзелавога прэзыдыуму канфэрэнцыя абрала ганаровы прэзыдыум у складзе т.т. Сталіна, Бухарына, Рыкава, Молатава, Варашылава, Калініна, Рудзутака, Томскага, Арджанікідзэ, Угланава, Крупскай і Мікаяна.

Дзелавая праца зьезду пачалася дакладам Мікаяна аб працы цэнтральнага камітэту партыі. Закранаючы працу апазіцыі Мікаян сказаў: новая апазіцыя абярнулася фактычна ў рупар меншавізму. Падрабязна разабраўшы асноўныя тычкі пройдзенага трацкісцкай апазіцыяй, т. Мікаян заяўляе: „Трэба проста прызнаць, што апазіцыя—гэта рацыдыў меншавізму ў шэрагах партыі».

Канфэрэнцыя паслала прывітаньні ЦК УсеКП(б) РК УсеКП(б), цэнтральнаму органу партыі „Правде", органу РК „Рабочая Москва", а таксама паслала дэлегацыі для прывітаньня Замаскварэцкае і Краснапрэсьненскае канфэрэнцыі.

Выгнаць з партыі лідэраў апазіцыі.

На Краснапрэсьненскай райпарткканфэрэнцыі па дакладзе т. Калініна аб працы ЦК УсеКП(б) зацьверджана рэзалюцыя, цалкам і поўнасьцю ўхвалаючая працу праробленую Цэнтральным Камітэтам. Палітычны напрамак ЦК канфэрэнцыя лічыць ленінскі вытрыманым. Канфэрэнцыя даводзіць да ведама XV-га зьезду партыі, што партыйныя масы ўсяе Краснапрэсьненскае арганізацыі—патрабуюць больш рашучых мер барацьбы з апазіцыяй. Яны патрабуюць пакончыць з апазіцыяй, бо яе паводзіны больш ня можна выносіць. Канфэрэнцыя сьцьвярджае, што апазіцыя па сутнасьці ўжо аформілася ў сваю асобную трацкісцка-меншавіцкую партыю, якая ня грэбуе заснаваць сувязь з беспартыйна-буржуазнымі элемэнтамі, якая выходзіць ня толькі за межы партыйнага статуту, але і за межы нашых савецкіх законаў.

8-я Краснапрэсьненская раённая партыйная канфэрэнцыя дамагаецца, каб XV-ты зьезд выкінуў з шэрагаў УсеКП(б) усіх лідэраў меншавіцка-трацкісцкай апазіцыі і ўхваліў такія пастановы, якія не далі-б магчымасьці апазіцыі ў далейшым ніводнага дню весьці сваю агідную падпольную працу. Рэзалюцыя ўхвалена аднагалосна.

Палітыка ЦК правільная.

6-я раённая Замаскварэцкая партыйная канфэрэнцыя па дакладзе ЦК ухваліла аднагалосна рэзалюцыю, якая адзначае правільную палітыку ЦК. Райпарткканфэрэнцыя прапануе маскоўскай арганізацыі надаць на XV зьезд партыі наступныя прапановы:

1) Прызнаць, што дзейнасьць трацкісцкае апазіцыі зьяўляецца несумяшчальнаю з набытам у шэрагах партыі. Пакінуць у партыі трацкістаў магчыма толькі ў выпадку безагаворачнага падпарадкаваньня іх дысцыпліне партыі і правядзеньня ў жыцьцё апазіцыяй усіх пастаноў зьезду і цэнтральных органаў партыі.

2) У выпадку няспыненьня і ў далейшым дэзарганізатарскае дзейнасьці лідэрамі апазіцыі, апошніх трэба разглядаць, як арганізатараў другое партыі з усімі выплываючымі адгэтуль вынікамі.

Яшчэ падпольная друкарня апазіцыі.

Ад ЦКК УсеКП(б.)

МАСКВА, 31-Х. На зьнятай са спэцыяльнаю мэтаю дачы каля пляцформы на 20-й вярсьце Маскоўска-Беларуска-Балтыцкае чыгункі ў другой палове кастрычніка сёлетняга году трацкісцкая апазіцыя арганізавала падпольную антыпартыйную друкарню. Шрыфты ў колькасьці каля 9 пуд. і друкарскі варштат для гэтае друкарні былі выкрадзены з цэнтральнага дому працаўнікоў асьветы. У якасьці „гаспадыні" гэтае дачы ў ёй была пасаджана Фёдарава Кацярына Сымонаўна—член УсеКП(б з 1916 году. У гэтай друкарні друкаваліся накіраваныя проці партыі дакумэнты, частка якіх была выкрыта разам з варштатам і шрыфтом. Адказным арганізатарам гэтае друкарні апрача „гаспадыні" быў Грунштэйн Кароль Янкаў—член УсеКП(б) з 1904 году.

Прэзыдыум ЦКК УсеКП(б) 30-га кастрычніка 1927 году, абмеркаваўшы антыпартыйныя ўчынкі памянёных членаў партыі, пастанавіў ГРУНШТЭЙНА К. Я. (п. б. № 612482) і ФЁДАРАВУ, К. С. (п біл. № 17935) з шэрагаў УсеКП(б) выключыць.

Рост усеКП(б) за кошт рабочых.

МАСКВА, 31-Х. УсеКП(б) за час з 14-га да 15-га зьезду павялічыла колькасьць сваіх членаў з 1078185 да 1199616 чалавек, у тым ліку рабочае ядро павялічылася на 71100 чалавек і складае ў сучасны момант 57,5 проц. складу партыйнае арганізацыі.

За мінулы пэрыяд праароблена вялізная праца па палітычным выхаваньні і ўзьняцьці тэарэтычнага ўзроўню як старых, так і новых кадраў партыі. На падставе разьвіцьця ва ўсёй працы мэтадаў унутрыпартыйнае дэмакратыі, значна ўзмацнілася ідэйная аб'яднанасьць членаў УсеКП(б). Не зважаючы на раскольніцкую працу апазіцыі, партыя і асабліва яе рабочыя вытворчыя ячэйкі давалі дружны і рашучы адпор трацкістам. Нябачанае ўсьведамленьне ўсімі членамі партыі неабходнасьці большага, чымся калі-небудзь, жалезнага адзінства і ідэйнае ленінскае спайкі зьяўляецца самым вялікім дасягненьнем партыі за гэтыя два гады.

ЗЬМЕНЫ У ЧАСОВЫХ ПРАВІЛАХ

АБ УЖЫВАНЬНІ ПАДСОБНАЕ ПРАЦЫ Ў СЯЛ. ГАСП.

МАСКВА. Згодна новае пастановы СНК СССР, на сялянскія гаспадаркі прамысловага тыпу распаўсюджваюцца законапалажэньні аб умовах працы, ужываемыя ў савецкіх гаспадарках. Аднясеньне сялянскіх гаспадарак да гаспадарак прамысловага тыпу адбываецца ў парадку, устаноўленым інструкцыямі СНК саюзных рэспублік, прычым бярэцца пад увагу прыбытак гаспадаркі, ступень ужываньня наёмнае працы і г. д.

Ва ўсякім разе, да гаспадарак прамысловага тыпу адносяцца сялянскія гаспадаркі, у якіх, папершае, адначасна працуе ня менш 3-х парабкоў ці парабчанак, у працягу цэлага сельскага-гаспадарчага сэзону; падругое, калі сябры сям'і павінны выбіраць патэнты на прамысловыя прадпрыемствы ніжэй другога разраду, ці на гандлёвыя прадпрыемствы, або на заняцьце пасрэдніцтвам незалежна ад разраду.

Пастановаю ЦВК і СНК СССР уведзена абавязковае страхаваньне асоб, занятых па найме ў сялянскіх гаспадарках. Сялянскія гаспадаркі прамысловага тыпу, у якіх ужываецца адначасна праца ня менш 3-х парабкаў ці парабчанак, і якія абавязаны выбіраць патэнт на прамысловыя прадпрыемствы ня ніжэй другога разраду, ці на гандлёвыя прадпрыемствы незалежна ад разраду, выплачваюць страхавыя ўзносы за занятых у іх па найме асоб у разьмеры 10 проц. заработку. Іншыя гаспадаркі, аднесеныя да ліку гаспадарак прамысловага тыпу, выплачваюць страхавыя ўзносы ў разьмеры 6 проц. заработку. У такім-жа разьмеры выплачваюць страхавыя ўзносы сельскія таварыствы з групы сельскіх гаспадароў, якія наймаюць грамадзкіх пастухоў, а таксама калектыўныя гаспадаркі.

Сялянскія гаспадаркі, у якіх наёмная праца зьяўляецца падсобнаю, могуць страхаваць занятых у іх па найме асоб у добрахвотным парадку, выплачваючы страхавыя ўзносы ў разьмеры 3 проц. заработку.

Гаспадаркі, не застрахаваўшыя працуючых у іх па найме асоб, абавязаны ў выпадку хваробы гэтых асоб, а таксама ў выпадку радзін у работніцы забясьпечыць іх адпаведнаю матар'яльнаю дапамогаю і аказваць ім дапамогу ў выпадку калецтва і іх сям'і ў выпадку сьмерці ад калецтва.

Асобы, занятыя па найме ў сялянскіх гаспадарках прамысловага тыпу, маюць права на ўсе віды забясьпечаньня ў парадку сацыяльнага страхаваньня. Асобы, занятыя па найме ў сялянскай гаспадарцы непрамысловага тыпу маюць права на наступныя віды забясьпечаньня: дапамогу па часовай непрацаздольнасьці, забясьпечаньне па інваліднасьці, забясьпечаньне сям'і ў выпадку сьмерці карміцельца, аднаразовае дапамогі для дагляду ў выпадку нараджэньня дзіцяці ў работніцы, дапамогу на хаўтуры і медыцынскую дапамогу.

VI Усебеларускі Зьезд Прафсаюзаў.

Дзелавая крытыка.

(*Са спрэчак па дакладу Наркампрацы*).

На дакладу тав. Бэнэка запісалася 75 чалавек. Спрэчкі насілі характар здаровай крытыкі працы НКП і дзелавых прапаноў для зьліквідаваньня маючыхся недахопаў.

Адзначаліся недарэчнасьці ў галіне затрымоўваньня зарплаты.

Выступаўшыя таварышы згаджаліся з тав. Бэнэкам, што камісіі па ахове працы на мясцох працуюць слаба, але ў гэтым вінаваты адміністратары, якія мала зварчаюць увагі на прапановы камісій.

Кепска з прымірыцельнымі камерамі ў раёнах, дзе справы ляжаць па 3-4 месяцы і наогул часта батрацтва не знаходзіла абароны сваіх правоў у гэтых камерах, бо, па думцы выступаўшага таварыша, прадстаўнік РВК не жадае псаваць адносін з-за батрака з сялянамі.

Шмат даставалася ад дэлегатаў спецвопратцы, якая часта зусім не падыходзіць да тэй працы, якую выконвае рабочы, а часам гэтай спэцвопраткі хапае на пару месяцаў. Дэлегаты зьезду лічылі неабходным пераглядзець нормы спэцвопраткі і наставіць пытаньне так, каб яна выдавалася своечасова.

На мясцох ахова працы яшчэ зачастую не стаіць на належнай вышыні.

Не зважаючы на вастрату беспрацоўя, на мясцох пануюць звыштэрміновыя працы, з якімі трэба павесьці барацьбу.

Ня ўсё добра яшчэ на нашых біржах працы,—к прыкладу, колькі ні пішацца, колькі ні гаворыцца, а камітэт біржы амаль што не працуе, а гэта шкодна адбіваецца на працы біржы.

Гаварылася і аб тым, што трэба пашырыць інстытут упаўнаважаных па раёнах, бо на мясцох няма каму дапамагчы разабрацца ў пытаньнях аховы працы,—часта падпісваюцца на пастухоў і батракоў такія ўмовы, што лепш, каб іх зусім ня было.

Пытаньню перакваліфікацыі беспрацоўных трэба зьвярнуць у працы НКП яшчэ больш увагі, а асабліва перакваліфікацыі моладзі, бо яна паступае на біржу працы бяз ніякай кваліфікацыі.

Адзначалі дэлегаты неабходнасьць зьвярнуць яшчэ больш увагі на жыльлёвае будаўніцтва, бо крызіс у нас у гэтым пытаньні яшчэ вельмі востры. Але ў новых рабочых пасёлках кватэры вельмі дарагія і таму трэба паставіць пытаньне аб іх утаненьні, каб даць магчымасьць рабочаму з ніскай зарплаты пайсьці ў гэтыя кватэры.

Спыніліся дэлегаты і на тым, што грамадзкія працы пачынаюцца вельмі позна.

Не засталося ніводнага пытаньня ў працы НКП, каб яно ня было абгаворана на зьезьдзе, крытыка была часта дзелавой і адчувалася шчырае жаданьне працоўных агульнымі сіламі пайсьці да далейшых перамог на гэтым фронце.

Заключнае слова Наркампрацы т. Бэнэка.

Канфлікты ў большасьці вырашаюцца на карысьць рабочых.

Адзін з выступаўшых таварышоў сказаў, што большасьць канфліктаў, якія разглядае НКПр., вырашаюцца на карысьць адміністрацыі, а не рабочага. Калі вы добра разгледзіце лічбы справаздачы, дык убачыце, што зусім іншае: у 1926 г. на карысьць рабочых было вырашана 57 проц. канфліктаў і толькі за першае паўгодзьдзе 1927 г.—49 проц., бо значны процант канфліктаў быў у сувязі з скарачэньнямі пры правядзеньні рацыяналізацыі апарату. За 2-е-ж паўгодзьдзе 1927 г. на карысьць адміністрацыі было вырашана канфліктаў усяго 23 проц.

Працкалектывы—мера часовая.

Нэкаторыя таварышы гаварылі аб неаб- [illegible]

Ненармальна справа з выкананьнем актаў інспэкцыі.

Трэба згадзіцца, што ў адносінах выкананьня актаў, якія складаюць інспэктары працы, справа стаіць ненармальна,—прыходзіцца ня толькі прапанаваць выконваць прапановы актаў, але і перадаваць часта справу ў суд. У гэтай галіне трэба будзе ўзмацніць карацельныя мерапрыёмствы.

Цеганіна з канфліктамі зьменшыцца.

Пастанова СНКБ, прынятая з месяц таму назад, гаворыць аб тым, што па пытаньнях аховы працы, тэхнічнай бясьпечнасьці і г. д. перад Наркампрацы будуць поўнасьцю адказываць дырэктары фабрык і заводаў, раней-жа яны адмахіваліся.

Патрэбна садзейнічаньне праф-арганізацый.

[illegible]

Справаздача Галоўсацстраху.

(*З дакладу тав. Алесіна*).

Мы ідзем па шляху, вызначанаму тав. Леніным.

[illegible]

...мы не біром на страхаваньне, нават не гледзячы на самыя цяжкія ўмовы нашай краіны. У нас сацстрахам ахоплена 95 проц. усіх рабочых, а рэшта не ахоплены толькі таму, што яны адзіночкі, раскіданыя па дробных прадпрыёмствах і ўхіляюцца ад сацстрахаваньня.

Што было і што ёсьць.

Для ілюстрацыі нашых дасягненьняў т. Алесін прыводзіць прыклад з гор. Менску:—у 1914 г. існавала больнічная каса, у якой было застрахавана 2595 чал., а на сёньнешні дзень у нашай Менскай страхкасе застрахавана 32000 рабочых і служачых; бюджэт больнічнай касы складаў 9070 р., а страхкасы цяпер—2734000 р.

За 2 гады маем значныя дасягненьні.

У 1924-25 г. было 111000 застрахаваных, у 1926-27 г.—156000, а ў 1927-28 годзе лік застрахаваных падымецца да 167000 чал. Бюджэт па сацыяльнаму страхаваньню з году ў год расьце:—у 24-25 г. валавы даход складаў 5 з палов. міліёнаў, а ў 27-28 г. ён даходзіць да 14500000 р.,—такі размах можа быць толькі тады, калі рабочая кляса бярэ ўладу ў свае рукі.

Хто ў нас застрахаваны.

Прамысловых рабочых сярод нашых застрахаваных—34,5 проц., нявытворчая група—55,8 проц., будаўнічыя рабочыя ў летні час складаюць 9 пр. і г. д. З усёй масы застрахаваных усяго 9,9 проц. працуюць на прыватных прадпрыёмствах, а рэшта ў дзяржаўных і каапэрацыйных.

Фінансавае становішча.

Далей т. Алесін спыняецца на фінансавым становішчы сац. страхаваньня.

Выдаткі сацстраху з кожным годам растуць, бо ахопліваецца большы лік рабочых, а таксама і самадапамога ім. Між тым страхавыя ўзносы, дзякуючы [illegible]

...праф'ячэйкі. Нам прыдзецца ужыць усе меры да таго, каб рацыяналізаваць апарат, скараціць арганізацыйныя выдаткі і паставіць працу так, каб палепшылася абслугоўваньне застрахаваных.

Уся ўвага беспрацоўным і інвалідам.

Усю ўвагу трэба зьвярнуць на беспрацоўе і інваліднасьць. Колькасьць забясьпечаных інвалідаў значна ўзрасла:—у 24 г. іх было 2700, а к канцу 27 г. мы маем 10669 забясьпечаных інвалідаў. Беспрацоўных, якім выплачвала страхкаса дапамогу, было ў 24-25 г.—740 чал., у 25-26 г.—9085 чал. і ў 26-27 г.—13000 чал. Павялічваецца з кожным годам і разьмер дапамог.

У галіне прафілакцыі ідзем наперад.

У галіне прафілакцыі мы маем дамы адпачынку, зараз рыхтуемся да адчыненьня санаторыя ў Сасноўцы. Апроч таго, мы мелі зімовыя дамы адпачынку—на 180 чал. У летніх дамох адпачынку—200 ложкаў і прапускалі ў сярэднім да 6,5 проц. застрахаваных. Трэба будзе зьвярнуць увагу на пашырэньне санаторнай дапамогі ўнутры БССР, бо гэтае нам абыйдзецца куды таньней і вынікі нашых санаторыяў даюць большы эфэкт, чым ад пасылкі ў далёкія санаторыі.

У заключэньне дакладчык знаёміць зьезд з бюджэтам сацстраху на 27-28 г., які павялічваецца ў параўнаньні з леташнім на 11 проц. і будзе складаць 14500000 руб. З гэтых сродкаў будзе перададзена НКЗдраву—3500000 руб., на жылбудаўніцтва—539000 р. і ў запасныя фонды 495000 руб., а рэшта застанецца ў распараджэньні страхавых органаў на забясьпечаньне рознымі відамі дапамог нашых застрахаваных.

Толькі пры дапамозе праворганаў мы зможам яшчэ больш пашырыць і палепшыць працу сацстрахаваньня,—заканчвае даклад т. Алесін.

Мэдыцынскае абслугоўваньне застрахаваных,

(*З садакладу Наркамздрава тав. Барсукова*).

Усе нашыя мэдыка-санітарныя мерапрыёмствы неабходна будзе ацэньваць як раўнамернае здавальненьне патрэб рабочае клясы і сялянства, пры чым аб'ектам нашай узмацнёнай увагі застаецца горад з яго фабрычна-заводзкімі прадпрыёмствамі. Неабходна таксама памятаць, што немэтазгодна абмяжоўваць мэдыцынскую дапамогу застрахаваным толькі лячэбнымі мерапрыёмствамі. Уся лячэбная дзейнасьць павінна быць зьвязана з санітарна-папераджальнай працай на аздараўленьню шырокіх мас застрахаваных.

Санітарнае становішча нашай рэспублікі зьяўляецца яшчэ вельмі адсталым, але за апошнія гады ў гэтай галіне зроблены вялікі крок наперад. Зараз мы бачым, як па БССР разгортваецца праца па каналізацыі і вадазабясьпечаньні па гарадох, бань і калодзезяў у вёсцы, аб чым пры царскім урадзе і ня думалі.

Хворасьць яшчэ вялікая.

Хварэюць рабочыя і служачыя Беларусі яшчэ многа—на 1000 застрахаваных у нас прыпадае 81,6 проц. захварэўшых, а ў гэты-ж час Маскоўскі раён дае 49,4 проц. З усіх хвароб зварачваюць на сябе ўвагу сухоты, якія нават занялі пачэснае мейсца ня толькі у горадзе, але і ў вёсцы. Пашырэньню сухот спрыяе жыльлёвы крызіс і слаба пастаўленае грамадзкае харчаваньне. Калі ўзяць рабочых па паасобных прафэсіях, дык у першых шэрагах па хворасьці ідуць застрахаваныя шкляных прадпрыемстваў, потым ідуць шчаціншчыкі, краўцы і інш.

Вядзём барацьбу з сухотамі.

Нашым дасягненьнем у галіне барацьбы з сухотамі зьяўляюцца дыспансэры; калі раней іх ня было ні ў водным акруговым горадзе, дык зараз яны ёсьць ня толькі у гарадох, але і ў вясковых раёнах. Стацыянары і дыэтычныя сталоўкі—нашае другое дасягненьне; пашыраецца сетка і нашых санаторыяў.

Рост нашых установ.

Далей т. Барсукоў спыняецца на значным пашырэньні аказаньня першай дапамогі на прадпрыемствах,—з 14 пунктаў 1925 г. мы вырастаем да 60 у 1927-28 г. У галіне аховы мацярынства зроблены вялікі крок наперад,—па акруговых гарадох мы маем 500 ложкаў, маецца вялікі рост установ па ахове матак і па раёнах: раней ня было і чутак аб яслях, а зараз мы маем звыш 200. У 1924-25 г. было 10 кансультацый, а ў 1927 г.—15; калі ў 1926 г. кансультацый для цяжарных было 12, дык зараз мы маем звыш 20. Гэтыя лічбы гавораць, наколькі мы ідзём наперад, але гэтага яшчэ недастаткова.

Павялічваем дапамогу інвалідам.

За апошні год узмацнілася дапамога ў сэнсе забясьпечаньня пратэзамі ня толькі інвалідаў працы, але і інвалідаў вайны:—калі раней пратэзных адзінак было 100-200, дык у гэтым годзе мяркуем давесьці да 500.

Паляпшаюцца і іншыя віды мэддапамогі.

У параўнаньні з тым, што было раней, лік ложкаў у бальніцах значна ўзрос і зараз іх маецца 4848, з якіх 1813 занята застрахаванымі. Вядомая рэч, гэтага яшчэ мала, але спэцыяльных бальніц для застрахаваных у нас няма. Значна палепшылася за апошнія гады дапамога лекамі, мэддапамога на даму і г. д. Далей т. Барсукоў спыняецца на працы ўрачэбна-кантрольных камісій і прыводзіць лічбы водпускаў: на водпускі да 7 дзён прыпадае да 49 проц. агульнага ліку, на 14 дзён—39 проц. і рэшта на вялікія тэрміны.

Бюджэт аховы здароўя.

У 1926-27 г. па дзяржаўнаму і мясцоваму бюджэтах было адпушчэна 7.347.414 руб. Удзел фонду «Г» у агульным бюджэце НКЗдр. складаў 44 проц. Калі паглядзець, на якія патрэбы ідзе ў першую чаргу фонд «Г», дык прыдзецца канстатаваць, што значную частку сродкаў бралі лячэбныя мерапрыёмствы. У далейшым трэба зрабіць так, каб на першае месца выходзілі ня толькі лечэбныя мерапрыёмствы, але і ўсе іншыя віды дапамогі, як ахова матак і дзіцяці, ахова здароўя дзяцей і г. д.

Нашыя далейшыя задачы.

У галіне лепшага абслугоўваньня застрахаваных у першую чаргу трэба прыблізіць мэддапамогу да рабочых прадпрыемства. Неабходна будзе зьвярнуць увагу на амбуляторыі, якія знаходзяцца ў раёнах; весьці барацьбу з надзвычайнымі чаргамі, з нерацыянальнай пастаноўкай мэддапамогі; прыдзецца зьвярнуць вялікую ўвагу на пастаноўку лячэбнай дапамогі на даму, прадугледзіць у пляне павялічэньне ложкаў па паасобных спэцыяльнасьцях, а таксама палепшыць нашу працу ва ўсіх галінах мэддапамогі застрахаваным.

У заключэньне т. Барсукоў гаворыць, што без актыўнага удзелу ўсіх фабзавкомаў, камісій па ахове працы і г. д. мы ніколі ня зможам больш рацыянальна і мэтазгодна набудаваць нашу мэдыцыну.

[illegible]

Паказаны ўсе недахопы.

(*Са спрэчак па дакладах Галоўсацстраху і Наркамздрава*).

[illegible]

...ку ў Менск, а пакуль атрымаеш адказ, дык хворы пасьпее памерці.

У адным выпадку валакіта цягнецца як належыць, а ёсьць выпадкі і западтай пасьпяховасьці,—к прыкладу з пасылкай на курорты:—атрымоўваюць на месцы разьмеркаваньні мейсц і тэрмін для адбору вельмі кароткі, а таму на курорты часта едуць зусім ня тыя, каго трэба было накіраваць.

Мінімум за месяц да адпраўкі Галоўсацстрах павінен даваць разьмеркаваньне, спросьціць атрыманьне дапамогі і зьліквідаваць валакіту, —вось голас дэлегатаў зьезду.

Трэба разгрузіць мэдпэрсанал.

Урач-хірург прымае 75 хворых, а 76-му робіць апэрацыю пад наркозам, —ці гэтак добра, пытаецца дэлегат з Віцебску. Дактары маюць па пяць пасад, а адгэтуль зразумела, якая можа быць уважлівасьць з боку апошніх да хворага. Калі іх няма на нашых біржах, дык трэба выпісаць з другіх мейсц,—вось які выхад дае адзін з дэлегатаў нашаму Наркамздраву.

Стацыянар патрэбен, ды не для вас.

Работніца аднэй з акруг гаворыць аб ненармальным становішчы з нашы- [illegible]

Цяжка атрымаць водпуск на хваробе.

[illegible]

Трэба палепшыць мэддапамогу на даму.

[illegible] лепшым выпадку, прыяжджае праз некалькі дзён, — хворы можа і памерці; просім урача-спэцыяліста па тэй, ці іншай хваробе, а прыяжджае зусім другі.

Хроніка зьезду.

Заключнае слова т.т. Алесіна і Барсукова.

На ранішнім пасяджэньні 1-га лістапада былі заслуханы заключныя словы т.т. Алесіна і Барсукова, пасьля чаго зьезд абраў камісію з 30 асоб для распрацоўкі рэзалюцыі.

Даклад старшыні СНКБ тав. М. М. Галадзеда.

На ранішнім-жа пасяджэньні ўчора з дакладам на тэму: «Становішча і пэрспэктывы народнай гаспадаркі БССР» выступіў **старшыня Саўнаркому тав. М. М. Галадзед,** якога дэлегаты зьезду сустрэлі доўга незмаўкаўшымі аплёдысмэнтамі. Па дакладу тав. Галадзеда разгарнуліся вялікія спрэчкі, якія скончыліся ў час вячэрняга пасяджэньня. У спрэчках выступіў тав. Карп, які дапоўніў **тав. Галадзеда,** застанавіўшыся больш падрабязна на становішчы і пэрспэктывах прамысловасьці Беларусі.

Пасьля заключнага слова **тав. Галадзеда** зьезд абраў камісію для распрацоўкі практычных прапаноў.

Даклад аб масавай працы.

У канцы ўчарашняга вячэрняга пасяджэньня быў заслухан даклад тав. Каплана аб масавай працы. У сувязі з позным часам спрэчкі па дакладу не адчыніліся, абрана камісія, дзе і будуць абгавораны ўсе практычныя прапановы.

Зьезд зачыняецца сёньня.

Сёньня днём будуць працаваць камісіі па апрацоўцы рэзалюцый. Увечары будуць зацьвярджацца рэзалюцыі, і пасьля перавыбараў зьезд зачыніцца.

Аб унутрыпартыйным становішчы.

З дакладу тав. Кнорына на X-ай канфэрэнцыі Менскай гарадзкой раённай арганізацыі.

НАШ ШЛЯХ ПЕРАД КАСТРЫЧНІКАМ 1917 ГОДУ.

Таварышы. Ваша партыйная канфэрэнцыя адбываецца напярэдадні 10-цігодзьдзя Кастрычнікавае рэвалюцыі. Гэта прымушае нас кінуць некалькі вокам назад.

Якім быў той шлях, па якому мы ішлі?

Перад намі тады стаяла задача: ці пайсьці назад у манархічнае балота, ці ўперад. Стаяўшыя тады на чале меншавікі-эсэры баяліся ісьці ўперад. Яны тапталіся на месцы. Яны нам тады пагражалі:

— Калі будзеце нам перашкаджаць, вам прыдзецца ўзяць уладу адным. Вы, казалі яны,—ня зможаце вывесьці краіну з становішча разрухі, краху.

Але Уладзімір Ільліч, яшчэ летам 1917 году, адказаў ім на ўсерасейскай нарадзе Саветаў:

— Хто возьме ўладу, калі вы уйдзеце?

— Мы, бальшавікі,—адказаў ён.

Чаму мы маглі паставіць перад сабою задачу захопу ўлады і не баяцца эсэраў і меншавікоў? Бо мы інакш разумелі задачу ўлады.

З мая 1917 году буржуазея парашыла павярнуць назад, дробная буржуазея тапталася на месцы, для бальшавікоў-жа было ясна, што для таго, каб вывесьці краіну з становішча разрухі, трэба ісьці ўперад. А мы ведаем, што ісьці ўперад, значыць пайсьці да сацыялізму.

Мы таксама ведаем, што ў нас ёсьць усё неабходнае для таго, каб ісьці да сацыялізму. Пад гэтым сьцягам змагаліся мы ў працягу апошніх гадоў.

МЫ—ІНТЭРНАЦЫЯНАЛІСТЫ.

Зараз нашы гора-апазіцыянэры, [illegible] ...зупынных сацыялістычных паўстаньняў.

Мы былі першай краінай, узьняўшай сьцяг сацыялізму. Бяз нашага існаваньня, нашага росту сацыялістычная рэвалюцыя не магла-б мець таго размаху, які яна мае цяпер. Мы павінны сказаць, што мы ўжо жывём у эпоху міжнароднае сацыялістычнае рэвалюцыі. А тыя, хто кажуць, што унутранымі сіламі мы ня зможам пабудаваць сацыялізм, тыя, хто кажуць аб нацыянальнай абмежаванасьці, тыя рэвізуюць вучэньне Леніна.

ЦІ ТАК ЦЯПЕР, ЯК БЫЛО РАНЕЙ?

Другі род абвінавачаньняў, якія кідае апазіцыя, складаецца з таго, што сучасная палітыка партыі вядзе краіну на шлях капіталізму. Апазіцыя кажа аб моцным росьце сіл, якія жадаюць павярнуць назад.

Памылка ў тым, што яны ня бачаць тае карэннае розьніцы паміж умовамі жыцьця вёскі пры дыктатуры пралетарыяту ў параўнаньні з умовамі пры панаваньні капіталістаў.

Апазіцыя лічыць, што ня гледзячы на 10-цігадовае існаваньне савецкае ўлады, ня гледзячы на вялікі размах каапэрацыйнага будаўніцтва на вёсцы ня існуе карэннае розьніцы ў параўнаньні з мінулым.

Таварыш Сьмілга на апошнім пленуме ЦК і ЦКК УсеКП(б) дзівіўся і лічыў памылкай тое, што «пры капіталізьме так, а ў нас прынцыпова інакш». Гэтага ня можа зразумець тав. Сьмілга, бо ён па аграрнаму пытаньню займае ня ленінскі, а рэфармісцкі пункт гледжаньня.

З розьніцы прынцыповае ўстаноўкі і выцякаюць разьліччы ў ацэнцы задач партыі ў адносінах да вёскі.

Растучая роля каапэрацыі пры наліччы пралетарскага кіраўніцтва ёю складае ўмовы сацыялістычнага разьвіцьця вёскі. Між тым апазіцыя ўсямерна раздувае значэньне капіталістычных элемэнтаў у нашай вёсцы.

[illegible]

АПАЗІЦЫЯ НЯ ВЕРЫЦЬ Ў ТВОРЧЫЯ СІЛЫ РАБОЧАЙ КЛЯСЫ.

[illegible] ...чыцца адпадае і гэтае завярэньне.

Палажэньне апазіцыі аб тым, што мы пераможам толькі ў выпадку перамогі сацыялістычнае рэвалюцыі ў некаторых перадавых капіталістычных краінах, вынікае з яе нявер'я ў творчыя сілы рабочае клясы.

ДЗЕЙНАСЬЦЬ АПАЗІЦЫІ.

Наша камуністычная партыя яшчэ ня бачыла ў сваёй гісторыі такіх фракцыйных выбрыкаў і фактаў, як тое, што адбылося ў апошнія два месяцы. На ліпеньскім пленуме заяўлялася, што згодна пастановы X-га зьезду партыі за месяц да зьезду будуць агалошаны тэзісы ЦК па пытаньнях парадку дню зьезду. Гэтым даецца магчымасьць і права кожнаму члену партыі ў рамках партыйнае дысцыпліны абмяркоўваць пытаньне зьезду. Мы заяўлялі апазіцыі, што пасьля агалашэньня тэзісаў ЦК яны могуць агаласіць свае контр-тэзісы ў дыскусыйным лістку пры «Правде». Але апазіцыя пайшла па другім шляху, па шляху арганізацыі падпольных друкарняў, па шляху фракцыйнае барацьбы з партыяй, бо яны ўбачылі, што дыскусія ім нічога ня дасьць, што яны страцяць і той нязначны лік прыхільнікаў, які маюць зараз.

Зараз ужо яскрава відаць, што апазіцыя змагаецца не за свае погляды, што тут справа ня толькі ў прынцыповых разыходжаньнях, а тое, што апазіцыя імкнецца стварыць новую партыю. Тут уся справа хаваецца ва ўтварэньні новае трацкісцкае партыі ўнутры УсеКП(б).

Што яўляе сабой пляцформа апазіцыі, якую яна распаўсюджвае ў масах? Гэта нячуваны дакумант у гісторыі партыі, гэта праграма трацкісцкае партыі. І надрукаваць яе—гэта значыць прызнаць, аформіць гэтую пляцформу, значыць прызнаць новую партыю, гэта значыць прылажыць пячатку ЦК за зацьверджаньне фракцыі. ЦК ня мог яе надрукаваць, бо там цэлы шэраг дзяржаўных тайнаў, надрукаваньне якіх азначала-б весьці працу ў шкоду Савецкага Саюзу, ЦК ні ў якім разе ня мог зрабіць гэтага, бо пляцформа гэтая меншавіцкая.

Аднак, апазіцыя ўсё-ж, ня гледзячы на ўсю адказнасьць гэтага моманту, частку матар'ялаў надрукавала за межамі.

Пасьля таго, як ЦК гэты дакумант заклеймаваў, апазіцыя рукамі элемэнтаў, зьвязаных з контр-рэвалюцыяй, заснавала падпольную друкарню для пашырэньня сваёй пляцформы. ДПУ, ідучы па сьлядох контр-рэвалюцыянэраў, наткнулася на факт, што людзі з групы контр-рэвалюцыянэраў друкуюць апазіцыйныя дакуманты. Тры члены партыі: Праэбражэнскі, Серабракоў і Шараў заявілі, што яны ўсю адказнасьць бяруць на сябе.

Апазіцыя на гэтым ня спынілася і пайшла далей. Ня вельмі даўно завербаваўшы аднаго з загадчыкаў маскоў- [illegible]

АБ ПЕРАРАДЖЭНЬНІ.

[illegible] ...рарадзіўся, мы ці яны? Хто ня бачыць шпаркага будаўніцтва краіны, бачыць адны толькі адмоўныя бакі —мы ці яны? Хто-ж тады зьяўляецца перараджэнцам—мы ці яны?

Яны зьяўляюцца перараджэнцамі, яны перарадзіліся і хацелі прычапіць гэты ярлык нам. Яны зьяўляюцца ліквідатарамі, бо ня бачаць шляху, на якім трэба ісьці.

Некаторыя таварышы яшчэ ў ліпені патрабавалі выключэньня з ЦК Троцкага і Зіноўева, але партыя чакала да апошніх крайнасьцяў, а цяпер вымушана была выключыць іх з ЦК за тое, што яны вядуць дэзарганізатарскую палітыку ўнутры партыі.

Мы гарантуем свабоду выказваньня поглядаў кожнаму сябру партыі, але-ж тут ідзе гутарка не аб думках і поглядах, а аб стварэньні другое партыі.

Мы вядзём з апазіцыяй незамірючую барацьбу і перакананы, што мы пераможам. Мы перакананы, што праз некаторы час яны застануцца бяз ніводнага сумленнага пралетара-рэвалюцыянэра.

Па чатырох краінах.

Уражаньне і сапраўднасьць.

Беларускае пытаньне ў Латвіі.

Да шкоды нам болей ужо з песьняром Л. Лайценам спаткацца не давялося. Аставалася два дні часу, разьлічанага намі на побыт у Латвіі, а працы ўсялякай аставалася многа.

Нам трэба было азнаёміцца на месцы з беларускім нацыянальна-культурным рухам... Праўда, нам дужа яшчэ жадалася аддаць візыту нацыянальнаму песьняру Латвіі, міністру асьветы Яну Райнісу; але, на шкоду, яго ў горадзе ня было, гэтым летам пясьняр езьдзіў лячыцца ў Закопане (Польшча), а пасьля лячэньня супачываў у сябе на дачы, далёка ад Рыгі.

Паспагадаўшы яго адсутнасьці, мы перайшлі да вывучэньня беларускага пытаньня. Першым чынам, мы аддалі візыту ў беларускі аддзел міністэрства асьветы. У аддзеле, які афіцыяльна існуе нядаўна, мы атрымалі розныя весткі аб колькасьці беларускага насельніцтва ў Латвіі, аб яго эканамічным стане, аб стане асьветы і культурнага руху.

Згодна гэтых вестак, у Латвіі зараз жыве каля 70 тысяч беларусаў—выключна сялян. Невялікая колькасьць на гэту лічбу прыпадае рабочых, што жывуць у Рызе, Лібаве і іншых гарадох, і лічанага чынавенства. Рабочыя часткаю працуюць на фабрыках, часткаю служаць на ніжэйшых пасадах на чыгунках. Іх становішча зусім незавіднае: зарабляюць яны мала, работу маюць няпэўную, а калі маюць — то самую цяжкую. Былыя чыноўнікі ды служачыя—па большасьці бяз працы, службы дастаць нялёгка — і яны вымушаны шукаць сродкаў да жыцьця рознымі спосабамі: падзёншчынай, сякім-такім гандлем, камісіянэрствам, перапіскаю ды інш. Частка з іх прыладжваецца на тую ці іншую службу ў эміграцкіх установах.

Сялянства беларускае ў Латвіі якраз самае беднае. Яно расьселена на няўроднай зямлі, у быўшых заходніх і заходня-паўднёвых паветах Віцебшчыны, як: Рэжыцкі і Люцінскі, часткай Себескі часткай, Дзьвінскі.

Культурна-нацыянальны рух сярод беларускай меньшасьці ў Латвіі пачаўся нядаўна, гадоў чатыры-пяць таму назад.

За кароткі час ён значна вырас і даў багатыя вынікі. Зараз у Латвіі існуе каля сарака пачатковых беларускіх школ, адна гімназія (Дзьвінск) і настаўніцкія курсы (Рыга). Заложана некалькі грамадзка-культурных таварыстваў, як «Таварыства выбаршчыкаў», «Тэатральнае таварыства» і інш. У Рызе маецца «Беларуская хатка»—месца збораў і сходаў беларускага жыхарства. Толькі нядаўна зачынілася штотыднёвая беларуская газэта «Голас Беларуса», якая выходзіла ў Рызе.

Пры выбарах у латыскі сойм фігураваў беларускі сьпісак. Аднак, па ім не ўдалося сабраць патрэбнае колькасьці галасоў, каб хоць мець аднаго пасла ў сойм. Прычына гэтаму—цемната і палітычна - нацыянальная адсталасьць. Выкарыстоўваючы гэта, папы і ксяндзы перацягаюць беларускае сялянства ці на бок палякаў, ці на бок расейцаў. Такім чынам, і пры выбарах у сойм галасы беларускага сялянства і рабочых пашлі, галоўным чынам, для чатырох буржуазна-чорнасотніцкіх дэпутатаў-расейцаў,

Зараз надыходзяць новыя выбары. І прававыя і левыя партыі латыскія ды нацыянальных меншасьцяй клапатліва рыхтуюцца да перавыбарнай барацьбы. Сярод беларускай меншасьці гэтага не адчуваецца. Адсутнасьць пэрыядычнага друку, адсутнасьць мажлівасьці павесьці хоць якую агітацыю — пакінуць і на гэты раз беларускую меншасьць без прадстаўніка ў сойме. А, між тым, да гэтага часу, апроч Яна Райніса, ніхто ніколі ў Латвіі не закінуў слова за беларускае сялянства. І гэта тады, калі ў сойме сядзіць больш трыццаці сацыял-дэмакратаў, якія маюць у сваёй праграме пункты аб нацыянальнай палітыцы; маецца ў сойме і чатыры дэпутаты ад расейцаў, атрымаўшых для сябе тысячы беларускіх галасоў; але, зразумела, ніводзін з іх і не намякнуў аб сваіх выбаршчыках. Яны «абараняюць» правы расейскай меншасьці.

Аднак, калі ў палітычным кірунку беларуская меншасьць у Латвіі амаль нічым сябе ня выявіла, затое ў культурных адносінах яе справа стаіць ляпей. Як-ні-як, а свае, беларускія, школы сяляне падтрымліваюць. Пасылаюць у іх дзяцей, ня гледзячы на тое, што ўрадавая адміністрацыя робіць усе захады, каб адбіць беларускіх дзяцей ад іх роднае школы і перацягнуць у латыскія. Дзеля гэтага ўжываецца націск матар'яльнага і маральнага характару. У латыскіх школах багацейшыя інтэрнаты, поўная забясьпека падручнікамі: тым, хто канчае латыскую школу—адчынены дзьверы ў вышэйшыя ўстановы. Апошнія для беларускіх дзяцей—недаступныя. У дзьвінскай гімназіі было некалькі выпускаў матурыстых, а з іх пакуль ніводзін не папаў у латыскі ўнівэрсытэт. Якімсьці цудам у бягучым годзе вытрымала ў яго экзамен і была залічана на тэолёгічны факультэт поэтка Казлоўская. Усе іншыя—часткаю выяджалі ў Чэхаславакію і паступалі ў пражскія вышэйшыя школы, часткаю заставаліся настаўнікамі. Як будзе далей з гэтым—невядома. Бацькі вучняў сур'ёзна раздумваюць над гэтым пытаньнем. Тым ня меней у самай Рызе існуюць дзьве беларускія школы з лікам каля двухсот вучняў у абедзьвюх. І многія ня хочуць іншых школ, апроч беларускіх.

На пасяджэньні бацькоў вучняў, на якое па іх жаданьню мы былі запрошаны, гэта было падкрэсьлена шчырымі адносінамі да пытаньняў навучаньня ў школе, зацікаўленасьцю яе жыцьця. Відаць, што стараньні ксяндзоў і папоў сустракаюць у беларускіх рабочых Рыгі малы водгук.

Трэба сказаць, што ў посьпеху разьвіцьця культурнага руху ў Латвіі мае вялікае значэньне беларускі аддзел пры міністэрстве асьветы. Праз яго ідзе агульнае кіраўніцтва школьнаю працаю, з яго дапамогай адшукваюцца патрэбныя сродкі на культурную справу. Праўда, гэтых сродкаў даецца вельмі мала, з імі ня так лёгка паспорыць працу, усё-ж параўнаўча з Польшчаю, дзе на беларускую школу не даецца й злотага—гэта ёсьць плюсам.

Мы самі бачылі дастаўленыя ў першую рыскую беларускую школу толькі што купленыя на 800 латаў наглядныя прылады. Не выганяе пакуль латыскі ўрад беларускіх культурных арганізацыяў з адданага ім будынку. Гэты будынак, у тры паверхі, хоць і знаходзіцца на ўскраіне гораду (вакоіца «Чырвоная Дзьвіна»), але дае мажлівасьць зьмясьціць у сабе і невялічкі інтэрнат, і школу, і маленькую залю для тэатру і сходаў.

У наш прыезд якраз яшчэ не пачаліся заняткі ў школах; і мы, да шкоды, не маглі ўбачыцца з вучнямі. Перад нашым ад'ездам настаўніцтвам гэтых школ быў уладжаны нам чай, пры якім адбылося з імі наша пазнаньне. Настаўнікі бадзёра настроены і весела глядзяць у наступнае. У іх адмячаецца шчырая зацікаўленасьць нацыянальнаю школаю. Наша асьведамленьне ім культурнай працы ў Савецкай Беларусі, посьпехаў гэтае працы—яшчэ болей падвысіла іх настрой. Спатканьне з намі яны горача віталі і настойна прасілі нас на ўзвароце дамоў абавязкова спыніцца ў Рызе. «Патрэбна, каб вас паглядзелі нашы вучні», казалі яны.

Мы абяцалі ехаць назад праз Рыгу і, па мажлівасьці, спыніцца ў Дзьвінску, каб агледзець беларускую гімназію. Мы абяцалі і хацелі гэтага, але пры гэтым ня ўлічылі тых нечаканасьцяў, якія паўсталі перад намі ў нашым далейшым багатым падарожжы.

2 верасьня а 11 гадзіне ўночы мы пакінулі Рыгу.

(*Далей будзе*).

З. ЖЫЛУНОВІЧ.

СВАЁЮ УЛАСНАЮ РУКОЙ

ДА 10-й ГАДАВІНЫ МЫ АПАВЯДАЕМ АБ НАШЫХ ПОСЬПЕХАХ.

Беларускія працоўныя масы паказалі, што яны самі могуць кіраваць дзяржавай—быць кавалямі свайго лёсу.

СОТНІ І ТЫСЯЧЫ РАБОЧЫХ І СЯЛЯН ПРЫМАЮЦЬ АКТЫЎНЫ ЎДЗЕЛ У БУДАЎНІЦТВЕ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭСПУБЛІКІ.

Пуцяводнай зоркай беларускіх рабочых і сялян заўсёды быў і будзе сьцяг Леніна—правадыра сусьветнага пралетарыяту.

Нашым братом у Заходняй Беларусі мы дакладаем, што толькі савецкая сыстэма дзяржаўнага ладу дае поўную магчымасьць нацыянальнага і сацыяльнага вызваленьня.

Саветы ў сыстэме дыктатуры пралетарыяту.

Спосабы, праз якія ажыцьцяўляецца дыктатура пралетарыяту.

«Дыктатура пралетарыяту — гэта асобная форма клясавага саюзу між пралетарыятам, авангардам працоўных, і шматлікімі пластамі працоўных (дробная буржуазія, дробныя гаспадары, сялянства, інтэлігенцыя і г. д.) ці большасьцю іх, [illegible] (Сталін. «Пытаньні ленінізму»).

[illegible]

...адзінай арганізацыяй, якая зможа цэнтралізаваць кіраўніцтва барацьбы пралетарыяту і ператварыць такім чынам усякія беспартыйныя арганізацыі рабочай клясы ў абслугоўваючыя органы і прывадныя рамяні, злучаючыя яе з клясай». (Сталін. «Асновы ленінізму»).

«Выходзіць,—піша Уладзімір Ільліч аб гэтай сыстэме дыктатуры пралетарыяту, —наогул, фармальна не камуністычны, гнуткі і параўнаўча шырокі, вельмі магутны пралетарскі апарат, праз які партыя цесна зьвязана з масамі і праз які пры кіраўніцтве партыі ажыцьцяўляецца дыктатура пралетарыяту».

Саветы—школа дзяржаўнага кіраўніцтва.

Саветы ў гэтых прыводах і рычагах займаюць адно з найвыдатнейшых месц, [illegible]

У сучасны момант па ўсім СССР дзейнічае 71 тысяча сельскіх саветаў і 635 гарадзкіх. [illegible]

[illegible] ны член савету прымае ўдзел у пасяджэньнях савету і працуе ў той ці іншай яго сэкцыі ці камісіі, але і ўся маса выбаршчыкаў ведае аб працы савету.

Не гаворачы аб уцягваньні шырокіх мас насяленьня ў кіраўніцтва дзяржаваю і ў сацыялістычнае будаўніцтва праз саветы, мала гаварыць толькі аб членах саветаў. Саветы на мясцох выконваюць самую рознастайную працу і ў свае падсобныя органы ўцягваюць і нячленаў саветаў. Школьнае будаўніцтва, мэдыцынская справа, камітэты сялянскай узаемадапамогі і г. д. і г. д. —усе гэтыя шляхі і спосабы ахопу новых і новых мільёнаў працоўных агульнай савецкай працы.

Надзеі Уладзіміра Ільліча спраўдзіліся.

За дзесяць год існаваньня савецкай улады поўнасьцю апраўдаліся [illegible]

[illegible] біць самі... Савецкая ўлада ёсьць апарат для таго, каб маса зараз-жа пачала вучыцца кіраўніцтву дзяржаваю».

Зараз праз дзесяць год, калі саветы апраўдалі сябе і ў часе лютай грамадзянскай вайны і ў пэрыяд сацыялістычнага будаўніцтва, мы маем права сказаць, што саветы сапраўды зьяўляюцца школай дзяржаўнага кіраўніцтва для міліёнаў працоўных і што «страшэнна цяжкую задачу ўцягваньня ўсіх працоўных да кіраўніцтва дзяржаваю», мы ўжо практычна вырашаем і вырашым.

В. Л.

Працоўныя БССР у савецкім будаўніцтве да 10 угодкаў Кастрычнікавай рэвалюцыі

Беларуская Сацыялістычная Савецкая рэспубліка, як і іншыя братэрскія савецкія рэспублікі, будзе з захапленьнем адзначаць вялікія дні дзесятай гадавіны Кастрычніка, свае дасягненьні [illegible]

БССР, дзе раней праводзілася жорсткая палітыка нацыянальнага прыгнечаньня і ўціску ўсякага выяўленьня самадзейнасьці і актыўнасьці працоўных мас, ранейшыя бяспраўныя на[illegible]

Саветы—лепшая форма дзяржаўнага будаўніцтва

[illegible] сялян становіцца ў шэрагі саветаў, гэтай лепшай формы дзяржаўнага кіраўніцтва. З кожным годам расьце лік актыўных удзельніц у савецкім будаўніцтве—работніц і сялянак, наочна дэманструючы ажыцьцяўленьне

Сялянка Марыля Васілеўская—член Астрашыцка-Гарадзецкага сельсавету.

аднаго з асноўных наказаў Ільліча—«Кожная кухарка павінна ўмець кіраваць дзяржавай». Аб гэтым з цьвёрдай упэўненасьцю гавораць, перш за ўсё, даныя аб перавыбарах саветаў у бягучым годзе.

Процант выбаршчыкаў, прымаўшых удзел у перавыбарах сельскіх саветаў, з 35,5 проц. у 1924 г. узрос у 1927 годзе да 46,2 проц., а ў паасобных акругах—да 50 проц. і больш.

На местачковых саветах, акруговых [illegible] лічбы: на местачковых саветах у 1926 годзе зьявілася на выбары 48,9 проц., у 1927 г.—49,6 пр., па гарсаветах акруговых гарадоў у 1926 г.—47,3 проц., у 1927 г.—59,6 пр.; па гарсаветах неакруговых гарадоў у 1926 г. —46,8 пр., у 1927 г.—62,8 пр.

У паасобных местачковых саветах і гарадох гэты рост актыўнасьці быў яшчэ больш значны, дасягаючы па местачковых саветах некаторых акругаў—54,6 проц. і ў некаторых гарадох—79 пр. і больш.

Усяго ў гэтым годзе ў перавыбарах прымала ўдзел 1151000 чалавек гарадзкога і сельскага насельніцтва, ці амаль палова ўсіх маючых выбарчае права. Зьявішча нячуванае ні ў воднай буржуазнай ці буржуазна «дэмакратычнай» краіне.

Яшчэ шпарчэй падцягваецца па актыўнасьці беларуская работніца і сялянка што вельмі важна, бо працоўная жанчына ў мінулым была найбольш адсталай і прыгнечанай.

На сельскіх саветах зьявілася на выбары ў 1926 г. 24,2 проц., у 1927 годзе—26,3 проц.; па местачковых у 1926 г.—34,3 пр., у 1927 г.—35,8 проц.; па гарсаветах акруговых гарадоў: у 1926 г.—26,6 пр., у 1927 г. —46,02 пр.; па гарсаветах неакруговых гарадоў: у 1926 г.—31,3 пр., у 1927 г.—50,6 пр.

У паасобных акругах процант зьявіўшыхся жанчын на перавыбары сельсавету дасягаў 35,40 пр., а ў некаторых гарадох ён даходзіў да 70-80 пр.

Рост актыўнасьці ўсіх працоўных

Гэты вельмі каштоўны факт росту актыўнасьці ўсіх працоўных мас набывае яшчэ большае значэньне тым, што найбольшая ўдзельная актыў-

Член ЦВК БССР—сялянка Меншчыны тав. Юшкевіч.

насьць, адносна на вёсцы і абсалютна ў горадзе выяўлена іменна пралетарыятам, што сьцьвярджаюць наступныя данныя: агульны сярэдні процант яўкі на выбары: па сельскіх і местачковых саветах—46,3 пр.; гарсаветах акруговых гарадоў—55,6 пр., гарсаветах неакруговых гарадоў 62,8 проц. Сярэдні процант яўкі на выбары рабочых, батракоў і сельска-гаспадарчых: па сельскіх і местачковых саветах—54,56 пр., па гарсаветах акруговых гарадоў—69,8 пр., па гарсаветах неакруговых гарадоў—72,1 пр.

Поруч з ростам актыўнасьці працоўных усё большы лік іх уцягваецца ва ўсе органы савецкай улады (сельскія, местачковыя і гарадзкія саветы, сельскія, местачковыя і раёённыя рэвізійныя камісіі, раёённыя і акруговыя выканкомы і ЦВК). З агульнай колькасьці сяброў усіх гэтых органаў 27056 сялян ад сахі, у тым ліку 6254 беднякоў вызваленых ад падатку, 365 батракоў і сельска-гаспадарчых рабочых і 1961 рабочых ад варштату.

Мне здаецца, што цікава і карысна будзе кожнаму рабочаму і селяніну ведаць да дзесяцігодзьдзя Кастрычніка наступныя табліцы за 1927 г.:

	Рабочых ад варштату.	Батракоў і с-г. рабочых	Сялян ад сахі.	У тым ліку сялян, вызваленых ад падатку.	Процант вызвален. ад падатку да агульн. ліку сялян
Сельсаветы	338— 1,4 пр.	254—1,1 пр.	21867—91,5%	4994	22,8
Местэчков. саветы	118—15,3 „	16—2,1 „	312—40,4 „	118	37,8
Рэвізійн. каміс. сельскіх і местачк. сав.	75— 1,4 „	45—0,9 „	3459—65,0 „	773	22,3
Райвыканкомы	197—11 „	38—2,1 „	810—45,2 „	274	33,8
Рэв. камісіі райвыканком.	21— 5,9 „	8—2,3 „	140—39,7 „	36	25,7
Акрвыканкомы	117—24,9 „	3—1,7 „	111—23,6 „	59	53,2
Гарсаветы акр. гарадоў.	744—28,8 „	—	72— 2,8 „	вестак няма.	
Гарсаветы не акруг. гарад.	281—25,4 „	—	207—18,7 „	„	„
Ц. В. К.	70—30,5 „	1—0,4 „	78—34 „	„	„

Вылучэнцы на адказнай савецкай працы.

Партыя і савецкая ўлада высоўваюць значную колькасьць актыўных рабочых і сялян на сталую кіруючую працу. Пасьля перавыбараў саветаў у гэтым годзе ў прэзыдыумах выканкомаў і саветаў працуюць: у прэзыдыумах райвыканкомаў—рабочых 76, батракоў—4, сялян—172; у прэзыдыумах акрвыканкомаў—рабочых—15, батракоў—1, сялян—18; у прэзыдыумах гарсаветаў акруговых і неакруговых гарадоў—рабочых—73, сялян—22; у прэзыдыуме Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту—рабочых—2, сялян—1. Усяго высунута, такім чынам: рабочых—166, батракоў—5, сялян—213.

У прэзыдыуме сельскіх і местачковых саветаў, у нізавых асноўных органах саветаў на першай ступені вылучэньня працуюць: 3284 сялян, (у тым ліку 1.609—старшынямі) з якіх 858 беднякоў, вызваленых ад падатку, 42 батракі і сельска-гаспадарчыя рабочыя (у тым ліку 9—старшынямі) і 101 рабочы (у тым ліку 38—старшынямі).

Апроч таго, з ліку членаў ЦВК высунута на кіруючую працу ў наркаматах і цэнтральных установах 17 чалавек—1 рабочы, 1 работніца, 1 батрачка, 11 сялян, 1 сялянка, 1 сельскі настаўнік і 1 сельская настаўніца. Гэткае самае вылучэньне праводзіцца акруговымі і раёённымі выканаўчымі камітэтамі па лініі існуючых пры іх аддзелаў, камісій і падведамсьцьвенных ім устаноў. Значная частка членаў сельскіх, местачковых і гарадзкіх саветаў выхоўваецца і вучыцца савецкаму будаўніцтву, удзельнічаючы ў працы існуючых пры гэтых саветах камісій і сэкцый. Праз гэтыя-ж камісіі ўцягваецца ў савецкае будаўніцтва і рэшта рабоча-сялянскага актыву з ліку нячленаў саветаў, у прыватнасьці дэлегаткі—работніцы і сялянкі.

Уцягваючы рабочых і сялян у савецкае будаўніцтва і высоўваючы іх на актыўную кіруючую працу, асаблівая ўвага надаецца працоўным жанчынам, гэтай найбольш прыгнечанай і забітай частцы працоўных да Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Працоўная жанчына ў савецкім будаўніцтве.

Работніцы і сялянкі Савецкай Беларусі да 10 угодкаў Кастрычніка ўжо ўклалі сваю значную частку ў справу

Сялянка Ганна Сьвядзкая—старшыня Крайскага сельсавету.

савецкага будаўніцтва і ўмацненьня дыктатуры пралетарыяту і саюзу рабочае клясы з сялянствам. У 1927 годзе мы маем наступную колькасьць жанчын у выбарах савецкіх органаў: у сельсаветы ўсяго абрана 1726 жанчын, ці 7,2 проц. усіх членаў; у местачковыя саветы ўсяго абрана 95 жанчын, ці 12,3 проц. усіх членаў; у сельскія і местачковыя рэвізійныя камісіі ўсяго абрана 411 жанчын, ці 7,7 проц. усіх членаў камісій; у райвыканкомы ўсяго абрана 172 жанчыны, ці 9,6 проц. усіх членаў выканкомаў; у раёённыя рэвізійныя камісіі ўсяго абрана 17 жанчын, ці 4,8 проц. усіх членаў камісій; у акрвыканкомы ўсяго абрана 39 жанчын, ці 8,3 проц. усіх членаў выканкомаў; у гарсаветы акруговых гарадоў усяго абрана 441 жанчына, ці 17,1 проц. усіх членаў гарсаветаў; у гарсаветы неакруговых гарадоў усяго абрана 140 жанчын, ці 12,7 проц. усіх членаў гарсаветаў і ў ЦВК усяго абрана 25 жанчын, ці 11 проц. усіх членаў ЦВК. З іх увесь час працуюць у якасьці членаў прэзыдыумаў сельскіх і местачковых саветаў—135, ці 8,6 проц., у тым ліку старшынямі сельскіх саветаў 14 і местачковых—3; у прэзыдыумах райвыканкомаў працуе 4 жанчыны, з іх адна —старшынёй райвыканкому, адна ў прэзыдыуме акрвыканкому, 24 у прэ-

Мікалаеў—член ЦВК БССР (віцебскі рабочы чыгуначнік).

зыдыумах гарадзкіх саветаў і 4 жанчыны—члены ЦВК высунуты на сталую працу ў цэнтральны апарат.

Праца нацыянальных саветаў.

Поруч з уцягваньнем у выбарныя савецкія органы працоўных беларускай нацыянальнасьці, у гэтыя органы таксама ўцягваюцца і працоўныя іншых карэнных нацыянальнасьцяй БССР шляхам стварэньня там, дзе гэтыя нацыянальнасьці жывуць кампактнымі масамі, нацыянальных сельскіх і местачковых саветаў, спэцыяльна прыстасаваных да абслугоўваньня асобных запытаў адпаведнай нацыянальнасьці (усяго па БССР у 1927 годзе налічваецца 22 яўрэйскія, 23 польскія, 2 нямецкія, 5 латыскіх і 2 вялікарасейскія, а ўсяго 54 нацсаветы) і ўцягваючы працоўных гэтых нацыянальнасьцяй у агульныя органы ўлады там, дзе яны жывуць разрозьнена ў нязначным ліку сярод большасьці беларускага насельніцтва. Тут на аснове супольнай і дружнай працы замацоўваецца садружаства працоўных усіх насяляючых БССР нацыянальнасьцяў. Як выяўлены асобныя нацыянальнасьці ў савецкіх органах, відаць з наступнай табліцы:

Член ЦВК БССР—селянін Аршанскае акр. тав. Паўлаў.

Органы ўлады:		Беларусы	Яўрэі.	Расейцы.	Палякі.	Латышы.	Іншыя.
Сельсаветы	Абс. ч.	21849	537	614	521	130	336
	проц.	91,5	2,2	2,6	2,2	0,5	1,0
Мясц. саветы	Абс. ч.	411	313	19	17	1	12
	проц.	53,2	40,5	2,5	2,2	0,1	1,5
Сельск. і мястэч. рэв. камісіі	Абс. ч.	4788	158	138	131	42	63
	проц.	90,0	3,0	2,6	2,4	0,8	1,2
Р. В. К.	Абс. ч.	1420	152	103	56	26	36
	проц.	79,2	8,5	5,7	3,1	1,5	2,0
Рэв. каміс. РВК.	Абс. ч.	303	14	17	12	3	4
	проц.	85,8	4,0	4.8	3,4	0,8	1,2
Акрвыканком	Абс. ч.	285	72	61	18	18	17
	проц.	60,5	15.3	13,0	3,8	3,8	3,6
Гарсаветы акр. гарад.	Абс. ч.	1038	813	508	60	49	113
	проц.	40,2	31,5	19,7	2,3	1,9	4,4
Гарсаветы неакр. гар.	Абс. ч.	625	317	100	33	1	29
	проц.	56,5	28,7	9,0	3.0	0,1	2,6
ЦВК	Абс. ч.	126	44	35,	7	7	11
	проц.	55,0	19,0	15,0	3,5	3,5	4,0

Падрыхтоўка савецкага актыву.

Для падрыхтоўкі з актыву рабочых і сялян кадраў вопытных і каштоўных працаўнікоў савецкага апарату, у цэнтры і на мясцох праводзіцца шэраг нарад і дзелавых пасяджэньняў у мэтах абмену вопытам і вынікамі грамадзкага будаўніцтва. Для сыстэматычнай падрыхтоўкі працаўнікоў савапарату арганізуюцца розныя курсы; у прыватнасьці, праз курсы нізавых савецкіх працаўнікоў у 1925 і 1926 г. прапушчана было 1626 чалавек, з якіх 583 старшынь і 805 сэкратароў сельскіх і мястэчкавых саветаў.

Ня гледзячы на тое, што практыка шырокага вылучэньня ў БССР мае параўнаўча кароткую гісторыю, мы маем значныя вынікі ў сэнсе падрыхтоўкі саміх высунутых рабочых і сялян, а таксама па ўстанаўленьню сувязі між савецкай уладай і працоўнымі масамі. Праверка вопыту працы вылучэнцаў досыць наочна сьцьвярджае, што шырокае вылучэньне рабочых і бяднейшых сялян зьяўляецца адным з найлепшых спосабаў ажыўленьня нашага савецкага апарату і вызваленьня яго ад баласту і бюракратычных скажэньняў. Далей гэты вопыт гаворыць, што задача прыстасаваньня нашага апарату да будаўніцтва сацыялізму з посьпехам ажыцьцяўляецца і будзе вырашана да канца.

Ва ўмовах дыктатуры пралетарыяту, на аснове саюзу рабочай клясы з сялянствам, адвеку станаўшая пад падвойным уціскам свайго ўласнага абшарніка і расейскага і польскага палёнізатарства, зруйнаваная імпэрыялістычнай і грамадзянскай вайной Беларусь, поруч з культурна-эканамічным сваім адраджэньнем, узмацняе палітычную магутнасьць.

Дзесятую гадавіну Кастрычніка рабочыя і сяляне Савецкай Беларусі спатыкаюць ужо прайшоўшы вялікую школу сацыялістычнага будаўніцтва, спатыкаюць яе з вялізарнымі дасягненьнямі, з поўнай упэўненасьцю ў свае сілы і далейшыя посьпехі. Сьвяткуючы свой вялікі юбілей, працоўныя Беларусі ўсіх нацыянальнасьцяў яшчэ больш аб'ядноўваюць свае шэрагі, яшчэ больш павялічаць насьцярожанасьць супроць насоўваючыхся на савецкім кругавідзе хмар капіталістычнай інтэрвэнцыі і калі вернуцца пасьля сьвята ізноў да вялікай штодзённай творчасьці, падвояць сілы па ўзмацненьню гаспадарчай, палітычнай і баявой магутнасьці сваёй сацыялістычнай бацькаўшчыны, пасьпешна даводзячы да канца ў братэрскай сям'і народаў СССР пачатую 10 год таму назад перабудову сваёй краіны на новых, нячуваных дагэтуль, сацыялістычных пачатках.

А. ХАЦКЕВІЧ.

Нашы дасягненьні—дасягненьні Кастрычніка.

Гаспадарка Бабруйшчыны, разбураная ўканец грамадзянскай вайной і драпежніцкімі пагромамі белапольскай акупацыі, доўгі час залечвала свае раны, наладжвала вытворчасьць, сельскую гаспадарку, культуру, асьвету і цяпер, у час дзесяцігодзьдзя існаваньня краіны саветаў і наша Бабруйшчына заяўляе аб тых дасягненьнях, якія яна набыла за часы вольнага савецкага будаўніцтва. І заявіць ёсьць аб чым.

Прамысловасьць

Бабруйшчына шпаркімі крокамі на працягу апошніх гадоў пайшла ўгару. Калі ў 1924 годзе цэнзавых прадпрыёмстваў на акрузе налічвалася толькі 25, дык у 26-27 годзе іх ужо налічваецца 45. Павялічэньне, як відаць на 80 проц.

Павялічэньне ліку прадпрыёмстваў дало, зразумела, і павялічэньне колькасьці рабочых, занятых на прадпрыёмствах, на 95,5 проц.

Паказаныя вышэй умовы далі ў значнай меры павялічэньне вытворчасьці прадукцыі. На 1926-27 год кошт прадукцыі мясцовай прамысловасьці вылічваецца ў 11.748 руб., што дае павялічэньне супроць 24-25 году на 115 проц.

Вялікую ўвагу наша акруговая ўлада ўдзяліла электрабудаўніцтву. Бабруйск і Рагачоў маюць моцныя электрастанцыі. Глуск, Жлобін, Парычы маюць свае раёённыя электрастанцыі. Мяркуецца пабудова яшчэ некалькіх электрастанцый.

Гэтага ня было ў ранейшыя часы.

Рост вытворчасьці за апошнія тры гады па асобных відах прамысловасьці хістаецца ад 17 і да 145 проц. Рэальная зарплата рабочага паднялася ў сярэднім на 19,7 проц. супроць 24-25 году.

З кожным годам усё болей і болей сродкаў укладваецца ў мясцовую гаспадарку і прамысловасьць. Укладзеныя сродкі ў 24-25 годзе раўняліся 367204 руб., а ў 26-27 годзе яны ўжо раўняюцца 1278848 рублям.

Вёска кааперуецца.

Яна кааперуецца, і трэба сказаць, кааперуецца шпаркім тэмпам. Яшчэ ў 24 годзе на Бабруйшчыне налічвалася 33 слабенькіх спажывецкіх таварыстваў з 12 тысячамі з лішкам пайнікаў. Цяперака спажывецкая сыстэма каапэрацыі Бабруйшчыны мае 72 спажывецкія таварыствы з 47 тысячамі пайнікаў. Рост грандыёзны!

І не адным гэтым грунтуецца крэпасьць спажывецкай каапэрацыі Бабруйшчыны. Звароты акрсаюзу ў параўнаньні з 24-25 годам сеганулі ўперад на 261 проц. і дасягнулі 7 міліёнаў рублёў. Сець нізавая ў сваю чаргу не адстала ад акрсаюзу.

Спажывецкая каапэрацыя за апошнія тры гады сумела ўтварыць пад сабою фінансавую базу ў якасьці паявых і ўласных капіталаў. Цяпер паявы капітал акрсаюзу роўен 27 тысячам руб. супроць 5 тысяч у 24 г. Уласны капітал дасягае 135 тысяч р. і мае рост супроць 1924 году на 82 проц. Паявыя капіталы за апошнія тры гады па нізавой сеці спажывецкай каапэрацыі далі рост на 1062 проц. замест 9100 руб. у 1924 г. дасягнулі цяпер 105,750 р. Уласныя капіталы тут далі рост ў 600 проц. Каапэрацыя правяла зьніжэньне цэн, выканаўшы наказ ураду аб 10 проц. зьніжэньні.

Цяперака спажыв. каапэрацыя ўяўляе сабою моцную арганізацыю, карыстаючуюся аўтарытэтам сярод сялян. У спаж. каапэрацыі каапэравана 12 тыс. беднякоў.

Ад цемры к сьвету.

Толькі ў 1923-24 годзе, адпыхнуўшы ад цяжкай вайны Бабруйшчына стала наладжваць свае культурна-асьветныя справы, пайшла хуткімі крокамі да пашырэньня асьветы. У 25 г. адчынена было 71 новы камплект, у у 26-27—32 на наступны год адчынена—36 камплектаў. Цяперака Бабруйшчына налічвае 47 сямігодак і 668 прымітываў замест 415 школ у 23-24 годзе. Цяперака па акрузе на кожную школу прыходзіцца 930 душ жыхарства ў той час, як у даваенны час адна школа прыходзілася на 2632 душы.

20,4 проц. дзяцей было абхоплена школамі ў царэвалюцыйны час і 78 проц. у цяперашні час. А пройдзе яшчэ некалькі год і ў 1934 годзе ўсе дзеці Бабруйшчыны будуць наведваць школу.

Заўважваецца вялізарнае жаданьне вучыцца. Многія вёскі на свае сродкі будуюць школы, адчыняюць камплекты, абы даць магчымасьць да навукі.

Палітасьветная праца ахапіла ў значнай меры вёску. Існуе 56 штатных хат-чытальняў, шмат іх існуе на сродкі сялян, працуе 13 народных дамоў, арганізаваны клюбы, бібліатэкі, курсы, кіно, радыё і г. д.

За культурную гаспадарку.

Савецкая ўлада дала ўсе магчымасьці селяніну да наладжваньня сельскай гаспадаркі. Павялічылася пасяўная плошча на 27 проц. супроць 1917 году. 10 процантаў пахаці пераведзена на шматпольле.

Расьце якасьць сельскай гаспадаркі. З кожным годам усё болей і болей прабіваюць сабе дарогу ў гаспадарку тэхнічныя культуры: карняплоды і травы і ўзамен гэтага памяншаюцца засевы зернавых культур, як меней карысныя. Так, у 1916 годзе зернавыя культуры займалі 73,2 проц. усяго пасеву. Цяпер яны займаюць толькі—64,1 проц. Засеў лёну павялічыўся з 2,7 проц. да 4,2 проц.

Зьменшыўся лік бясконных і бескароўных гаспадарак. Лік коняў дасягнуў даваеннага ўзроўню.

За рэвалюцыйны час на Бабруйшчыне праведзена землеўпарадкаваньне на 100761 гэктары. У наступны час 22 проц. усіх двароў землеўпарадкавана.

На калектыўную працу.

50 калектыўных гаспадарак працуюць цяперака на Бабруйшчыне, апрача таго яшчэ шмат налічваецца розных сельска-гаспадарчых арцеляў і таварыстваў.

402 сям'і працоўных яўрэяў арганізаваны ў 31 калгас. Яны працуюць рука аб руку з вакольным сялянствам, вядучы культурна калектыўную гаспадарку.

Існуе 86 мэліаратыўным таварыстваў, якія асушваюць 29605 гэктараў балота; арганізована 15 агнітрывалых таварыстваў і г. д.

Больш міліёна рублёў дадзена сялянам крэдыту на розныя патрэбы ў адным толькі 1926 годзе. Сумы крэдытаў не памяншаюцца

Вось некаторыя лічбы гаспадарчага і культурнага будаўніцтва Бабруйшчыны да 10 угодак Кастрычніка. Гэтыя дасягненьні—дасягненьні Кастрычніка, гэтыя посьпехі—посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва.

АЛЕСЬ ДАМБРОЎСКІ.

Па БССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

З чым сустракаем Кастрычнік.

137 сямей сустракаюць дзесяты Кастрычнік на пасёлках, 9 новых вёсак на месцы панскіх двароў вырасла ў Стальбаўскім сельсавеце.

3 мізэрныя школы туліліся ў сялянскіх хатах—па аднаму настаўніку ў кожнай. 4 школы маецца цяпер і ў іх 6 настаўнікаў. Хто думаў з дарослых сялян перад Кастрычнікам, што ён яшчэ ўбачыць сьвет, спазнаўшы грамату?

20 няпісьменных летась скончылі лікпункт, атрымаўшы пасьведчаньні.

420 экз. газэт і часопісаў на 485 гаспадарак сьведчаць аб культурным росьце вёскі.

3 чырвоныя куткі, заместа ранейшае карчмы і касьцёлаў, рассыпаюць праменьні асьветы на хатах вёсак.

Цесная сувязь з горадам праз шэфства—вынік Кастрычніка.

Адчыненьне хат-чытален, прысылка літаратуры, газэт, доктара, які рабіў агляд хворых—усё гэта праца шэфаў.

Ці-ж магла думаць сялянка некалі, каб яе дзіця хадзіла ў дзіцячы сад, а цяпер у працягу двух год дзеці беднякоў былі ў доглядзе дзіцячага саду.

Цяжка жылося некалі самім—сяляне гэта помняць і тым, хто змагаецца яшчэ за сваю ўладу, яны дапамагаюць. 100 сяброў ячэек Мопр'у сьведчаць аб гэтым.

3 пажарныя дружыны, з лікам 90 пажарнікаў, забясьпечаных інвэнтаром, ахоўваюць сялянскае дабро ад чырвонага пеўня, а раней аб гэтым ніхто і ня сьніў.

Рэлігійныя абрады, якія так цьвёрда сядзелі ў вёсцы—павольна адыходзяць разам са старым бытам у нябыцьцё. Вясельлі, чырвоныя хрэсьбіны без папоў—не навіна ў вёсцы.

Утварэньне самімі сялянамі чырвонага кутка з касьцёлу сьведчыць аб падзеньні рэлігіі.

Пераход некаторых вёсак на шматпольны севазварот, сеяньне культурных траў,—усё гэта вынік Кастрычніка.

Заканчваецца пабудоўка памяшканьня сельсавету, адчыненьне якога адбудзецца ў 10-ую гадавіну Кастрычніка.

Усё гэта толькі агульнае, што можа кінуцца кожнаму ў вочы.

А гляньце глыбей у нутро вёскі і вы заўважыце, як павольнымі, але цьвёрдымі крокамі выбіваецца селянін на лепшы шлях жыцьця.

Вы ўбачыце, як заместа аднае каровкі, адмаго конiка ён цяпер мае 2-3 каровы, 2 коней; саху зьмяніў на плуг, а дзеравяную барану—на жалезную барану і спружыноўку.

Новая вёска, вёска савецкая—расьце заместа старое, век жыўшае ў нядолі, недахватах. **Аер.**

Узьдзенскі р., Меншчына.

Вынікі шэфскай працы.

У апошні час шэфская праца на Віцебскаму раёну пачала займаць віднае месца. Пры раёне маецца групавое аб'яднаньне, у склад якога ўваходзяць досыць сталыя арганізацыі гораду: 3 тэхнікумы, саўпартшкола, нарпіт, акрук і штаб корпусу. Усяго ў гэтых арганізацыях налічваецца 937 сяброў. Аб'яднаньне апякае 17 сельсаветаў. [illegible] праца па шэфству праводзілася толькі ў 4-х: Вайтаўскім—17 вёрст ад гораду, Шуніцкім—10 вёрст, Сялішчы—8 і Гуднянскім—10 в.

За 10 м-цаў адбылося 10 пасяджэньняў групкому, на якіх разглядаліся грунтоўныя пытаньні шэфства. З дапамогай шэфства культ.-асьветная праца па раёну пачынае расьці. [illegible] у аб'яднаных сельсаветах налічваецца 8 чырвоных куткоў і 2 хаты-чытальні. [illegible] а у гэтай галіне працуюць камсамольцы.

З акругавага „Дому Кнігі" у раён падшэфных вёсак накіравана 1.200 кніг.

На ініцыятыве шэфаў у сельсаветах арганізавана піянэрская пляцоўка і дзіцячыя яслі.

У адным сельсавеце ёсьць стол давядак, куды рэгулярна наведваецца юрыст.

На выпіску газэт і часопісаў з 10 м-цаў патрачана 50 руб. [illegible]

[illegible]

Вось такія вынікі, якія мы маем у галіне шэфства на раёне. **П. Ч—ны.**

Сельская гаспадарка Менскай акругі.

За год існаваньня Савецкай улады ў межах Менскай акругі арганізавалася каля 12 тысяч новых сялянскіх гаспадарак на зямлі, адабранай ад абшарнікаў.

Менскі АВК і Гарадзкі Савет робяць захады да таго, каб індустрыялізаваць сельскую гаспадарку,

Да гэтага часу пабудаваны некалькі крахмальных заводаў, а зараз распачынаецца ў Менску будаўніцтва цэнтральнай малочнай.

У галіне сельскай гаспадаркі ёсьць значныя дасягненьні. За апошнія 3 гады пасяўны пляц павялічыўся на 15 проц., пасевы траў складаюць 10 проц. Усяго пасяўнога пляцу,—бульба і тэхнічныя расьліны складаюць 15,9 проц. Пляц зернавых культур паступова скарачаецца, уступаючы месца больш таварным культурам.

У галіне жывёлаводзтва ёсьць таксама дасягненьні: лік коняй павялічыўся на 8,9 проц., кароў — на 8,1 проц., сьвіней—на 5 проц.

У даваенны час у Менскай акрузе было земляўпарадкавана толькі 21 тысяч дзесяцін, а пры савецкай уладзе земляўпарадкавана 221 тысяча дзесяцін. За гэты пэрыяд у акрузе пераведзена на шматпольле да 30 тысяч дзесяцін зямлі, ня лічачы палепшанага 3-хпольля.

Можна заўважыць вялізарную зацікаўленасьць сялянства да мэліярацыі. У акрузе існуе 150 мэліярацыйных т-ваў, якія абхапілі 28 тысяч дз. балот і асушваюць такія багны, дзе ніколі ня ступала чалавечая нага. Пасевы на асушаных балотах даюць ураджай да 250 п. з дзесяціны.

РОСТ КААПЭРАВАНЬНЯ СЯЛЯНСТВА.

Барысаў, 1-11. Мясцовае аддзяленьне Белкаапсаюзу яднае 35 спажывецкіх таварыстваў з агульным лікам пайшчыкаў у 24268 чал. Летась было 20498 пайшчыкаў.

УЗАЕМАДАПАМОГА РАСЬЦЕ.

Копысь, 31-Х. Камітэт сялянскае ўзаемадапамогі за свае сродкі каапэраваў 160 бядняцкіх гаспадарак у спажывецкія т-вы і 35 гаспадарак у сельска-гаспадаачыя. Пазык выдадзена: на 200 руб. зваротных і на 250р. беззваротных. Адрамантаваны млын, на што затрачана 2500 руб., куплена карчавальная машына на 250 руб.

ЗЕМЛЯЎПАРАДКАВАНЬНЕ ПРАЦОЎНЫХ ЯЎРЭЯЎ.

Ворша, 31-10. У акрузе ў гэту пару налічваецца 25 яўрэйскіх сельска-гаспадарчых калектываў, у якіх налічваецца 150 сямей. Зямлі гэтыя калектывы займаюць 2000 гэктараў. Акрамя гэтага, ёсьць 600 індывідуальных гаспадарак.

8000 РУБ. НА РАЗЬВІЦЬЦЁ САДОВАЙ СПРАВЫ.

Гомель, 1-11. З Белсельбанку атрымана 5000 руб. на крэдытаваньне разьвіцьця фруктовых садоў нашае акругі. З раней адпушчанымі ў гэтым годзе на садовую справу Гомельшчына атрымала 8000 руб.

Ад лютага да Кастрычніка.

(Хроніка гістарычных падзей).

20 кастрычніка (2 лістапада).

— Петраград. У „Бюллетенях Военно-Революционного Комитета" прыведзены наступныя данныя аб дзейнасьці камітэту за 20-га кастрычніка: „Адбывалася першае пасяджэньне В.-Р. К-ту. Арганізацыйнае бюро прадставіла даклад аб асноўных задачах, падлягаючых вырашэньню сходу. У той жа дзень на пасяджэньні бюро прыняты меры для папярэджаньня магчымых эксцэсаў у сувязі з назначаным „крестным ходом" казакоў. Утворана сувязь з брыгадным камітэтам. Заслуханы даклад аб стане спраў у стаўцы.

У страявыя часьці гарвізону, у некаторыя ўстановы і на склады для нагляду, кіраўніцтва і арганізацыі належных мер аховы камандыраваны камісары. Петраградзкі Савет Р. і С. Д, выпусьціў адозву да казакоў з разьясьненьнем аб палітычным моманце і спробах контр-рэвалюцыі.

— Зьезд латыскіх стральцоў (12-я армія) аднагалосна прыняў рэзалюцыю прадстаўніка ЦК РСДРП(б) Нахімсона—рыхтавацца да ўзброенай барацьбы за ўладу Саветаў і да абароны Усерасейскага Зьезду Савету. Санкцыянаваны Ваенна-Рэвалюцыйны К-т., утвораны надзвычайнай канфэрэнцыяй С.-Д Латвіі (б), які дзейнічаў па дырэктывах ЦК РСДРП(б).

— Сэквестраваны рабочымі фабрыкі „Демент и сын" і „Русь" у Маскве.—У Кацярынбурзе з адабрэньня акругавага савету Р і СД рабочыя рэквізавалі прадзільную фабрыку Жыракова.

— У Петраградзе час. урадам прыняты меры да недапушчэньня ўзброенага паўстаньня, якое чакалася 20 кастрычніка. У розных частках гораду былі пастаўлены спэцыяльныя вайсковыя пасты, урадавыя і некаторыя прыватныя будынкі заняты атрадамі юнкераў, гарадзкая міліцыя ўзмоцнена вайсковымі патрулямі; на акраінах разьяжджалі атрады коннай міліцыі і казакоў, усе свабодныя ад нарадаў чыны міліцыі безадлучна знаходзіліся ў камісарыятах, каб на першым выніку выступіць для падаўленьня паўстаньня. Камісарам быў дадзен загад безадкладна разганяць усякія зборышчы на вуліцах і арыштоўваць усіх заклікаючых да выступленьня. Дзень прайшоў спакойна, работа на фабрыках і заводах ішла звычайным парадкам.

— У Казані камісарам час. ураду былі выкліканы для падаўленьня паўстаньня гарнізону, якое мела адбыцца ў гэты дзень, 4 бранявікі і 200 улан. Ноччу юнкеры з бранявікамі зьявіліся ў 2-гі артылерыйскі дывізіён і патрабавалі выдачы бальшавіка-афіцэра падпаручыка Гвазьдзёва. Артылерысты адмовіліся выдаць, і юнкеры прымушаны былі выдаліцца.

— У Н.-Ноўгародзе закончыўся губэрскі зьезд камісараў час. ураду. Даклады з месц выявілі, што ўся губэрнія ахоплена сялянскім паўстаньнем. Зьезд вынес пастанову аб безадкладнай перадачы прыватнаўласьніцкіх зямель у зямельныя камітэты, не чакаючы „Учр. Собрания" каб прыпыніць разьвіцьцё сялянскіх паўстаньняў.

ПАЗЫКА ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫІ.

Жанчына і пазыка.

Заваёвы Кастрычніка зраўналі нашых работніц і сялянак у палітычных і эканамічных правох, зраўналі іх у грамадзянскіх правох. Заваёвы Кастрычніка далі жанчыне ня толькі правы **прымаць удзел у будаўніцтве савецкай улады, а і абавязалі яе дапамагаць індустрыялізацыі нашай краіны.**

Уся савецкая грамадзкая думка згрупавана зараз на пытаньнях індустрыялізацыі краіны, перабудове і палепшаньні сельскай гаспадаркі. Нам неабходна скінуць з сябе ўсякую залежнасьць, неабходна самім вырабляць машыны, неабходна самім будаваць новыя фабрыкі і заводы. І ўсё гэта мы павінны зрабіць на свае ўласныя сродкі.

З гэтай мэтай урад выпусьціў «пазыку індустрыялізацыі народнай гаспадаркі СССР», неабходнасьць якой высунула само жыцьцё.

«Пазыка індустрыялізацыі» павінна спаткаць самае жывое спачуваньне з боку працоўных жанчын. Пазыка выпушчана на суму 200 мil. руб. Сума гэта досыць вялікая, каб кожны працоўны мог унесьці сваю частку. Льготныя ўмовы рэалізацыі пазыкі робяць яе зусім даступнай для шырокіх працоўных мас.

Купляючы аблігацыю, мы ня толькі дапамагаем індустрыялізацыі нашай краіны, ня толькі дапамагаем ураду адхіліць удар, які капіталісты рыхтуюць супроць магутнасьці нашага фінансавага становішча, але і самі атрымліваем вялікія выгады ў выглядзе процантаў і выйгрышаў.

Жанчыны могуць больш за ўсіх дапамагчы гэтаму і, мы ўпэўнены, што яны выявяць сваю актыўнасьць і сьвядомасьць на гэтым фронце. **Р.**

Галоўная каса ашчаднасьці прыняла падпіскі на 60.995 руб.

Да 1-га лістапада Галоўная каса ашчаднасьці прыняла падпіскі на пазыку індустрыялізацыі на досыць вялікую суму 60.995 руб. Маецца яшчэ неафармленых заявак больш, як на 10.000 руб.

Паштавікі Менску паказваюць прыклад.

Калектыў працаўнікоў Менскай паштова-тэлеграфнай канторы здаў падпіску ў Галоўную касу ашчаднасьці на 6.360 руб.

— **Калектыў супрацаўнікаў наркамздраву** здаў падпіску ўсяго толькі на 535 руб.

— **Калектыў вайсковага шпіталю падпісаўся на пазыку на** 635 руб.

— **Працаўнікі Дзяржстраху** сабралі падпіскі на 2870 руб., але яе яшчэ не афармілі.

— **Рабочыя фабрыкі імя Вароўскага** дадаткова сабралі падпіску на 725 руб.

— **Калектыў Кастрычнікавага райкому КП(б)Б** сабраў падпіску на пазыку на 425 руб.

— **Калектыў рабочых дрэваапрацовачнага заводу Лесбела** здаў падпіскі на 4015 руб.

Як ідзе падпіска на пазыку.

Абмен аблігацый 2-й сялянскай пазыкі на 1000 руб.

Учора ў Дзяржбанку адзін грамадзянін замест атрыманьня грошай абмяняў аблігацыі 2-й сялянскай пазыкі на 1000 руб. на аблігацыі пазыкі індустрыялізацыі.

Рабочыя абутковай фабрыкі і пазыка.

Калектыў рабочых абутковай фабрыкі здаў падпіску на пазыку індустрыялізацыі на 1585 руб.

— Калектыў Хлебапрадукту зрабіў заяўку на пазыку на 1390 руб.

У Цэнтральнай камісіі па падрыхтоўцы да сьвята Кастрычніка.

Запрашэньне ў Менск удзельнікаў Кастрычнікавага перавароту.

Цэнтральная Камісія пры Прэзыдыуме ЦВК БССР па падрыхтоўцы да сьвяткаваньня 10-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі запрашае ў Менск удзельнікаў [illegible]

Парадак дэманстрацыі.

Старшыня Менскага АВК т. Лукевіч [illegible]

Усе калёны шляхам мастацка-афармаваных сымбаляў прадэманструюць дасягненьні і рост таго ці іншага прадпрыемства. Пры спатканьні калёны будуць пераклікацца паміж сабой лёзунгамі. З трыбуны на пляцы Волі будуць выступаць з лёзунгамі прадстаўнікі ўраду, партыйных і прафэсыянальных арганізацый.

А 11 гадзіне дня, калі калёны пачнуць [illegible]

Урачыстае пасяджэньне ўраду БССР.

[illegible]

Пасяджэньне прысьвечана 10-й гадавіне Кастрычнікавай рэвалюцыі.

Марморавыя дошкі.

6-га Кастрычніка Менскі гарсавет наладзіць урачыстую цэрамонію ўстанаўленьня марморавых дошчак на гістарычным доміку па Савецкай вул. і на доме па Ленінградзкай вуліцы, [illegible]

Аб назвах імя Кастрычнікавай рэвалюцыі.

[illegible]

Запрашэньне ленінградзкіх рабочых.

[illegible]

Нашы экспартныя дасягненьні.

(Да 10 угодкаў Кастрычніка).

Гэта было ў 1921 годзе, калі толькі што пачаў дзейнічаць Народны Камісарыят Замежнага Гандлю [illegible]

— Добра было-б пасласць хоць-бы сотню лісаў ці зайцаў,—марылі беларускія працаўнікі Замежнага Гандлю,—немцы і палякі паважаюць расейскія футры.

— Дзе там марыць аб пушніне? Вось, лепш будзем экспартаваць шчаціну...

Пачалася цяжкая і складаная праца. Сродкаў было зусім мала, ня было ніякай магчымасьці разгарнуць працу.

Нейкім чынам Камісарыят Замежнага Гандлю атрымаў ужо ўжываныя хутры, і з „радасьцю" схапіліся за гэты тавар: „Вось і добра, давайце накіруем у Польшчу ці Нямеччыну футры".

І нашым першым відам экспорту былі старыя, ужо ўжываныя футры, якія, здаецца, былі адпраўлены „нелегальным" парадкам, бо ў той час яшчэ ня было Гандлёвага Прадстаўніцтва: Беларусь ня мела сувязі і, наогул, на Беларускі Камісарыят [illegible] скім воласе і іншых відах экспорту, якіх шмат было на Беларусі.

Зусім малы быў наш актыў, зусім нязначны, больш увозілі, асабліва рэчы спажываньня. У той час наша Беларусь, зруйнаваная пасьля польскіх і розных бандыцкіх наскокаў, шмат у чым адчувала патрэбу, а таму экспорт быў нязначны.

Прыехаў на пасаду ўпаўнаважанага Народнага Камісарыяту Замежнага Гандлю СССР т. Лепскі (зараз гандлёвы прадстаўнік у Чэха-Славакіі), які паставіў сабе мэту ўзмоцніць экспорт, выявіць усе магчымасьці маладой рэспублікі.

У канцы 1922 г. ужо не думалі аб сотні лісаў ці зайкаў, а ўжо вывозіліся вялізныя партыі пушніны, шчаціны, конскага воласу, пачалі вывозіць лён і невялікую колькасьць скуранай сіравіны. Праца разгарнулася [illegible] былі ўдалыя, але з часам гэтыя нязначныя віды экспорту так разгарнуліся, што мы дакаціліся да цыбулі і салёных агуркоў.

Ад старых футраў да адпраўкі вялізных партый бульбы і яблык—вялікі пераможны этап на гаспадарчым фронце.

Даўно ўжо забыліся аб старых футрах,—іх месца занялі куніцы, гарнастаі, дзесяткі тысяч лісаў і сотні тысяч вавёрак, вывозіцца шчаціна розных гатункаў, вялізныя партыі валакна. Сума экспорту на 1226-27 год складае звыш шасьці мільёнаў руб.

Стоячы на мяжы дзесяцігодзьдзя Кастрычніка, мы можам з упэўненасьцю сказаць, што нашы дасягненьні ў „беднай" Беларусі ў галіне экспорту значныя. Ніхто ня мог думаць, што заграніцай зацікавяцца нашай бульбай, нашай „антонаўкай" і салёнымі агуркамі. **Леўскі.**

У САВЕЦЕ НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ БССР.

(Пасяджэньне 31 кастрычніка г. г.)

АБ РАЗЬМЕРКАВАНЬНІ ПА АКРУГАХ ДАДАТКОВАГА СКІДАЧНАГА ФОНДУ ПА С.-Г. ПАДАТКУ.

Пастановаю ЦВК і СНК Саюзу ССР за 21 кастрычніка 1927 г. прадугледжан дадатковы скідачны фонд па сельска-гаспадарчым падатку для БССР на суму 661 т. р.

Савет Народных Камісараў БССР пастанавіў разьмеркаваць па акругах гэтую суму наступным чынам: Бабруйскай акрузе—100 тыс. руб., Віцебскай—75 тыс. руб., Гомельскай—75 тыс. руб., Менскай—82 т. р. Магілеўскай—110 тыс. руб., Мазырскай—85 тыс. руб., Аршанскай—79 тыс. руб., Полацкай—55 тыс. руб.

АБ АСЫГНАВАНЬНІ СРОДКАЎ ДЛЯ РАСПРАЦОЎКІ СТАТЫСТЫЧНЫХ МАТАР'ЯЛАЎ У ЗЬВЯЗКУ З РАЙЕНАВАНЬНЕМ БССР.

ЦСУ БССР было ўзьнята хадайніцтва аб водпуску сродкаў на работы па перапрацоўках статыстычных матар'ялаў у зьвязку з раёнаваньнем БССР і па пытаньні аб пашырэньні ліку абсьледваньняў рабочых бюджэтаў.

Разглядзеўшы гэтае пытаньне 18 кастрычніка г. г., Прэзыдыум Дзяржаўнай Плянавай Камісіі пры СНК БССР накіраваў для канчатковага вырашэньня гэтае хадайніцтва ў СНК.

Савет Народных Камісараў прызнаў мэтазгодным зрабіць абсьледваньне рабочых бюджэтаў у ліку да 300 і асыгнаваць з рэзэрвовага фонду СНК патрэбныя сродкі на гэтую работу, а таксама і на статыстычныя работы ў зьвязку з раёнаваньнем БССР. Патрэбная сума павінна быць устаноўлена Дзяржаўнай Плянавай Камісіяй разам з ЦСУ і пададзена на зацьверджаньне СНК

АБ БРОНЬ-ПАДЛЕТКАХ ВА ЎСТАНОВАХ.

2 жніўня 1927 г. Саветам Народных Камісараў была прынята пастанова аб спыненьні прыёму з 1 кастрычніка 1927 году бронь-падлеткаў ва ўстановы, якія знаходзяцца на дзяржаўным і мясцовым бюджэтах і запрапанавана НК Працы БССР распрацаваць да 1 кастрычніка 1927 г. пытаньне аб далейшым становішчы бронь-падлеткаў у БССР і аб скарыстаньні тых бронь-падлеткаў, якія застануцца па за штатамі ўстаноў.

На гэтым пасяджэньні Савет Народных Камісараў, па хадайніцтву НК Працы, пастанавіў скасаваць зазначаныя вышэй пункты пастановы, а таксама замацаваць на 1927-28 бюджэтны год фактычныя штатныя адзінкі бронь-падлеткаў ва ўстановах, якія знаходзяцца на дзяржаўным і мясцовым бюджэтах БССР.

Народнаму Камісарыяту Фінансаў БССР запрапанавана прадугледзіць па бюджэце сродкі на ўтрыманьне тых бронь-падлеткаў, якія пераводзяцца на штатныя адзінкі ўстаноў.

Народнаму Камісарыяту Працы даручана зрабіць належныя захады да выкананьня ўстановамі пастановы СНК за 2-УШ-1927 г. аб пераводзе бронь-падлеткаў у штаты ўстаноў. Работа гэта павінна быць скончана да 1 студзеня 1928 году.

АБ НАГРУДНЫМ ЗНАКУ «ПАЧЭСНАМУ МІЛІЦЫЯНЭРУ».

Савет Народных Камісараў зацьвердзіў пададзены НК Унутраных Спраў праэкт нагруднага знаку „Пачэснаму міліцыянэру".

Народнаму Камісарыяту Унутраных Спраў дасцца права нараджаць работнікаў міліцыі БССР знакам „Пачэснаму міліцыянэру" за доўгалетнюю і карысную службу па загаду начальніка адміністрацыйнага кіраўніцтва НК Унутраных Спраў. Знак „Пачэснаму міліцыянэру" павінен выдавацца работнікам міліцыі пры адпаведных пасьведчаньнях. Нашэньне знаку ўстаноўлена на левым баку грудзі.

Знак „Пачэснаму міліцыянэру" выяўляе з сабе пяцікантовую, разьмерам 4,5 сантымэтра, зорку, пакрытую чырвонай эмальлю з накладзеным на ёй шчытам з эмблемай савецкай улады скрыжаванымі вінтоўкай і шашкай і па абодвы бакі шчыту веткамі: з левага боку—калосьсі жыта, а з правага—ветка дубу. Шчыт белы, эмаляваны. У сярэдзіне шчыта эмблема—серп і молат.

АБ ВЫПЛАЦЕ СТУДЭНТАМ-СТЫПЭНДЫЯТАМ СТЫПЭНДЫІ.

Савет Народных Камісараў дазволіў выплаціць студэнтам-стыпэндыятам вышэйшых школ БССР 25 проц. стыпэндыі за лістапад месяц да сьвята 10 гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі.

АБ АДЧЫНЕНЬНІ РАСЕЙСКІХ ГРУП ПРЫ АДНЭЙ З СЯМІГОДАК У ГОРАДЗЕ ГОРКАХ.

Каб даць магчымасьць навуковым працаўнікам-расейцам Беларускай Сельска-Гаспадарчай Акадэміі вывучаць сваіх дзяцей на расейскай мове, Савет Народных Камісараў згадзіўся з прапановаю НКАсьветы аб адчыненьні расейскіх груп пры адной з беларускіх сямігадовых працоўных школ у горадзе Горках з аднясеньнем іх утрыманьня на агульных падставах на мясцовым бюджэце Аршанскай акругі.

ДА ВЕДАМА ТРЫМАЦЕЛЯЎ 2-ой СЯЛЯНСКАЙ ПАЗЫКІ.

Народны Камісарыят Фінансаў БССР

ДАВОДЗІЦЬ ДА ВЕДАМА

усіх трымацеляў аблігацый II Сялянскай Выйгрышнай Пазыкі 1925 г.

АБ НІЖЭЙНАСТУПНЫМ:

Аплата аблігацый II-й Сялянскай Пазыкі гатоўкаю будзе праводзіцца пачынаючы з 1-га лістапада 1927 году.

Асобы, жадаючыя абмяніць аблігацыі II-ой Сялянскай Пазыкі на аблігацыі пазыкі індустрыялізацыі, могуць зрабіць абмен, пачынаючы з гэтага дню ва ўсіх фінорганах, крэдытных установах і касах ашчаднасьці, прычым да 15-га лістапада г. г. абмен будзе праводзіцца на ніжэйнаступных ільготных умовах:

Аблігацыі II-ой сялянскай пазыкі прымаюцца да 1-га лістапада па афіцыйным біржавым курсе пакупцоў, а пасьля 1-га лістапада—па наміналу.

Пры ўплаце аблігацыямі II-ое Сялянскае Пазыкі за аблігацыі пазыкі індустрыялізацыі прадажная цана апошніх устанаўляецца пры аднаразовай аплаце гатоўкаю, у 23 р. 75 к. за аблігацыю коштам у 25 руб. (4 р. 75 к. за $^{1}/_{5}$ частку), прычым кошт процантаў, нарослых на бягучым купоне аблігацый пазыкі індустрыялізацыі, поўнасьцю аплачаных аблігацыямі II-ой Сялянскай Пазыкі, не налічваецца.

Аблігацыі II-ой Сялянскай Пазыкі прымаюцца таксама на ўплату ўзносаў як па індывідуальнай, так і па калектыўнай падпісцы.

За Народнага Камісара Фінансаў **МІКУЛІЧ.**

Загадчык Валютнага Аддзелу **АБРАМСОН.**

Хроніка

ВЫСТАУКА „ЖЫЦЬЦЁ НАЦМЕНШАСЬЦЯЙ У БССР".

Адносна выстаўкі „Жыцьцё нацменшасьцяй у БССР", якая адбудзецца ў дні сьвяткаваньня 10-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі, адказны сакратар Нацкамісіі ЦВК БССР тав. Будзін паведаміў нашаму супрацоўніку наступнае:

Выстаўка, якая будзе наладжана Нацкамісіяй ЦВК БССР у часе сьвята, адаб'е ўсе эканамічныя і культурныя моманты жыцьця нацменшасьцяй у БССР. На гэтай выстаўцы будуць прадстаўлены экспанаты сельскай гаспадаркі нацменшасьцяй. Асабліва ў выстаўцы будуць выяўлены дасягненьні яўрэйскага працоўнага насельніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі. Працоўныя БССР, наведваючы гэтую выстаўку, упэўняцца ў здольнасьці працоўных яўрэяў да апрацоўкі зямлі і гэтым самым будзе адхілена думка, якую ўкаранілі царскія кіраўнікі, быццам яўрэі павінны займацца толькі гандлем.

Апрача сельска-гаспадарчых экспанатаў яўрэйскіх калектываў, на выстаўцы таксама будуць фігураваць сельска-гаспадарчыя экспанаты польскіх земляробаў і інш. На выстаўцы будуць таксама прадстаўлены тканіны і інш. хатнія вырабы літоўскіх сялянак.

Саматужная прамысловасьць таксама зойме адпаведнае месца на гэтай выстаўцы. У якасьці экспанатаў будуць прадстаўлены саматужніцкія вырабы: шавецкія, кравецкія, бандарныя, сьлясарныя і г. д.

У дыяграмах, картаграмах і фатаграфічных здымках на гэтай выстаўцы будуць прадстаўлены дасягненьні ў культурным будаўніцтве сярод нацменшасьцяй БССР, а таксама ўдзел нацменшасьцяй у савецкім будаўніцтве. Наогул, гэта выстаўка будзе багата рознымі экспанатамі, якія будуць малюваць жыцьцё і разьвіцьцё нацменшасьцяй у БССР. У сучасны момант ідзе поўным тэмпам абсталяваньне выстаўкі, расстаноўка экспанатаў і г. д. Выстаўка адбудзецца ў клюбе Карла Маркса.

Узнагарода ордэнам Чырвонага Сьцягу.

Па хадайніцтву Прэзыдыуму ЦВК БССР ЦВК СССР пастанавіў узнагародзіць ордэнам Чырвонага Сьцягу партызана-селяніна в. Озімля, Бабруйскае акругі, Аляксея Сянькевіча. У часе акупацыі Беларусі Сянькевіч вёў актыўную барацьбу з белапалякамі.

Выдача дадатковых стыпэндый.

Прэзыдыум Цэнтральнай Дзіцячай Камісіі пры ЦВК БССР задаволіў хадайніцтва НК Асьветы Беларусі аб выдачы дадатковых стыпэндый былым выхаванцам дзіцячых дамоў, якія навучаюцца ў прафтэхшколах.

Нарады інспэктароў нарасьветы.

Калегія Наркамасьветы ў працягу 1927-28 навуч. г. пастанавіла склікаць некалькі ўсебеларускіх нарад інспэктароў нарасьветы. Першая нарада адбудзецца ў канцы лістапада, другая нарада адбудзецца ў пачатку лютага; у гэтай нарадзе прымуць удзел і райінспэктары нарасьветы.

Пашырэньне сеткі яўрэйскіх школ.

[illegible]

Польскія дзіцячыя ўстановы.

[illegible]

Дапамога палітвязьням.

[illegible]

Месячнік дапамогі беспрытульным.

[illegible]

Грашовая дапамога беспрацоўным.

Акрамя мерапрыёмстваў па аказаньні працоўнай дапамогі, Наркампрацы БССР аказаў і грашовую дапамогу беспрацоўным. У працягу 1925-26 г. дапамогі былі выданы 9,315 чал., на што затрачана—1.149.091 руб., а ў 1926-27 г. дапамогі выданы—12,341 чал. у суме 1.557.881 руб.

5.040 тысяч крэдыту на прамысловасьць у першым квартале.

Пляк Беларускай канторы Прамбанку на 1-ы квартал 1927-28 году складзен для крэдытаваньня патрэб беларускай гаспадаркі на мясцовых прадпрыемствах у суме 5.040.000 руб.

25.000 руб. на загатоўку насеньня.

Белсельбанк адпусьціў Цэнтразэмскладу 25.000 руб. на загатоўку насеньня розных тэхнічных культур.

Курсы маслаpобаў і сыраваpаў.

[illegible]

ФІЗКУЛЬТУРА. Вечар фізкультуры.

[illegible]

Пашыраецца фізкультура.

[illegible]

Апавяшчэньне.

— Сёньня, 2-га лістапада, а 12 гадз. дню ў памяшканьні ЦП саюзу Працасьветы (Камуністычная, 19) апбудзецца пасяджэньне камісіі па правядзеньні сьвяткаваньня 10-цігодзьдзя Кастрычніка пры ЦП Працасьветы.

ПАРАДАК ДНЮ:

1. Інфармацыя аб парадку і маршруту дэманстрацыі.
2. Разьмеркаваньне білетаў на ўрачыстае пасяджэньне.

Яўка ўсіх сяброў камісіі абавязкова.

Запрашаюцца таксама адказныя сэкратары групкомаў і мясцкомаў саюзу Працасьветы гор. Менску.

Паштовая скрынка.

Аўгену Лашчатку. ЖЛОБІН. Ваша запытаньне наконт перакладу кніжкі пераслалі ў Беларускае Дзяржаўнае Выдавецтва.

Ярмола. Артыкул «Аб снабжэньні вёскі с-г. машынамі» друкавацца ня будзе—аб гэтым ужо пісалася ў нашай газэце.

Б. Самахвалавіцкі РВК тлумачыць, што ваш допіс „Пратэкцыя псуе справу" ня мае падставы.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

ТЭАТР-КІНО.

КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА".	Новая амэрыканская пастаноўка з мэксіканскага жыцьця „Кар'ера сенатора" ў 6 частк. Звыш праграмы—гастролі вядом. выканаўцаў цыганскіх рамансаў МАРЫІ НАРОЎСКАЙ і вяд. танцораў бр. АРДАН.
КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА»	Гістарычная фільма „ПАДЕНИЕ ДИНАСТИИ РОМАНОВЫХ" у 7-х частках.
КІНО «ПРАЛЕТАРЫ».	Новыя фільмы вытворчасьці БЕЛДЗЯРЖКІНО: I. „Беларусь". Нарыс будаўніцтва БССР к 10-й гадав. Кастрычніка. II. „КАСТРЫЧНІК І БУРЖУАЗНЫ СЬВЕТ".
КІНО „ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ".	З прычыны вялікага посьпеху—ЯШЧЭ 6 дзён „КНЯЖНА МЭРЫ" Драма ў 8 частк. Апошняя навінка дзяржкіно Грузіі

ДА 10-годзьдзя Кастрычнікавай рэвалюцыі.

МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА.

1. Чарот М.—«Босыя на вогнішчы». Рэвалюцыйная паэма. Стар. 36. Цана 10 к.
2. Чарот М.—«Веснаход». Збор апавяданьняў. Выданьне 2-е. Стар. 178. Цана 1 р. 50 к.
3. Чарот М.—«Чырвонакрылы вяшчун». Паэма. Цана 20 кап.
4. Чарот М.—«Беларусь лапцюжная». Паэма. Цана 20 кап.
5. Гушча Т. (Колас Якуб)—«На рубяжы». Апавяданьні. Стар. 56. Цана 45 кап.
6. Гушча Т. (Колас Якуб)—«На прасторах жыцьця». Апавяданьні. Стар. 217. Цана 1 р. 50к.
7. Гартны Ц.—«Урачыстасьць»: 1) Рэвалюцыі і 2) жыцьця». Стар. 102. Цана 60 кап.
8. Гартны Ц.—«Трэскі на хвалях». Выданьне 2-ое. Стар. 256. Цана 1 р. 70 к.
9. Гартны Ц.—«Песьні працы і змаганьня». Стар. 100. Цана 80 к.
10. Гартны Ц.—«П р ы с а д ы». Стар. 273. Цана 2 руб.
11. Зарэцкі М.—«Пад сонцам». Стар. 100. Цана 50 кап.
12. Зарэцкі М.—«У віры жыцьця». Выданьне 2-ое Стар. 192. Цана 1 р. 40 к.
13. Александровіч А.—«Угрунь». Зборнік вершаў. Стар. 130. Цана 80 кап.
14. Бядуля-Ясакар.—«Буралом». Выбраныя вершы. Стар. 56. Цана 60 кап.
15. Бядуля Зьмітрок—«Апавяданьні». Стар. 95. Цана 50 кап.
16. Галавач П.—«Дробязі жыцьця». Зборнік апавяданьняў. Стар. 176. Цана 75. к.
17. Гарэцкі М.—«На імпэрыялістычнай вайне». Стар. 185. Цана 1 р.
18. Дудар А.—«Беларусь бунтарская». Вершы. Стар. 28. Цана 20 к.
19. Купала Янка.—«Безназоўнае». Вершы. Стар. 104. Цана 1 руб.

1—4

Галоўлітбел 28464

1-я Дзяржаўная друкарня.